

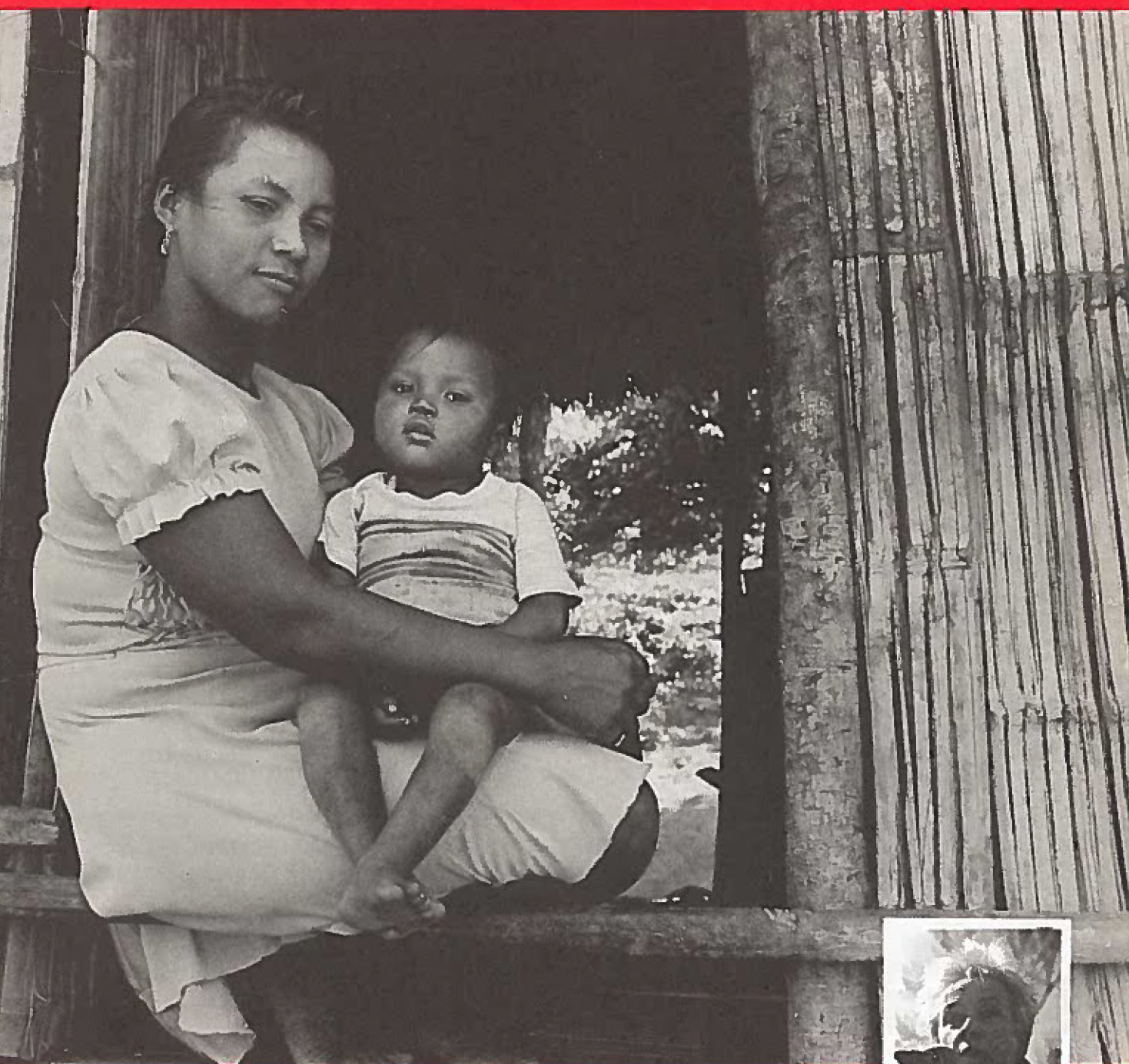
CHILE BULLETINEN

Årg 11

Nr 2 - 1984

Pris 30 kr

— *Jag ångrar gerillan (sid 12)*
Hungerstrejk i FN! (sid 14)

Sara: Saltsjöbadstalet (sid 22)

CHILEKOMMITTEN

Adress: Box 622, 101 28 Stockholm

Telefon: 08-40 53 04

Besöksadress: Barnängsgatan 23

Chilekommittén bildades som solidaritetsorganisation i december 1971. Efter militärkuppen den 11 september 1973 är Chilekommittén en del av den internationella solidaritetsrörelsen för motståndskampen i Chile. Chilekommitténs målsättning är att politiskt och materiellt stödja motståndskampen i Chile samt att sprida lärdomar om den chilenska arbetarklassens kamp före och efter militärkuppen.

Insamlade medel går oavkortat till motståndskampen inne i Chile. Chilekommitténs plattform är: BEKÄMPA IMPERIALISMEN, STÖD MOTSTÅNDET, BOJKOTTA DIKTATUREN, FRIGGE DE POLITISKA FÅNGARNA, STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP FÖR SOCIALISM, STÖD ARBETARRÖRELSEN I CHILE.

Insamlingar:

Pg 65 39 28-2 Chilekommitténs solidaritetsfond

Pg 88 72 33-5 Chilekommitténs kampfond. Konto för löpande verksamhet, etc.

CHILEBULLETINEN

ISSN 0345-2050

Telefon: 08-40 53 04

Ansvarig utgivare: Margareta Björling

Redaktion: Margareta Björling, Ingvar Enghardt, Edison Henriquez, Irene Pérez

Layout och montering: Ignacio de Acha

Repro och sättning: Carlos Mejlas

Omslagsfoto: Ulf Aneer

Pressläggning: 29 juni 1984

Tryckeri: Tryckop, Stockholm

Prenumerationspris: 40 kr för 4 nummer framåt.

Stödprenumeration: 100 kr för 4 nummer. Betala på postgiro 50488-6, Chilebulletinen. Ange from vilket nummer prenumerationen ska börja.

Adressändringar sändes till: Chilekommittén, Box 622, 101 28 Stockholm.

Ledare

No pasarán!

Latinamerikas folk är i detta nu utsatta för en militaristisk och expansionistisk offensiv från den nordamerikanska imperialismen. Denna styrkans politik motiveras av de latinamerikanska folkens ihärdiga kamp för att nå ekonomiskt, politiskt och kulturellt oberoende och för att som fria suveräna folk kunna bestämma sitt eget öde.

State Department har till uppgift att permanenta USAs dominans i regionen. I första hand använder man marionettregimer, som representerar en hotad borgerlighet som alltså gör sig helt beroende, ekonomiskt och politiskt, av vad deras herre i Washington dikterar.

Följderna av denna politik är förödande. Centralamerika och Karibien är tydliga exempel. Imperialismen tvingas till allt större åtaganden med militära insatser i förlängningen.

Där folken ännu inte gripit till vapen, pågår en utpressning mot dessa svaga ekonomier ledd av det internationella bankväsendet. Först har man öst krediter över dem, nu höjer man räntan succesivt i ett stryppgrepp. Här finns mängder av exempel. I Latinamerika: Argentina, Brasilien, Bolivia, Chile, Peru och Centralamerika. Även där det råder "demokrati" tvingas de svaga regimerna ofta att ta till antifolkliga åtgärder för att behaga dessa banker. (I Dominikanska Republiken kostade en massaker tiotals liv för ett par månader sedan.)

Det hopp som dessa folk fäst vid demokratin ser de än en gång försvinna i tårgas och krutrök. Demokrati är i och för sig ingen garanti för att folkens verkliga problem skall kunna lösas. Men dessa söner till Bolívar, Manuel Rodríguez, José Martí, Sandino och 'Che' skall en dag med nicaraguanerna säga: "No pasarán!". Hit och inte längre!

○ STARTA EN STUDIECIRKEL! Vi har materialet: "En cirkel runt Chile och Latinamerika".

Del 1. Latinamerikas historia, Kubanska revolutionen, Gerillans årtionde, Chile före 1970.

Del 2. Folkfronten – Folkmakten och militärkuppen i Chile.

Del 3. Chile efter kuppen, Vägen till facklig enhet, Centralamerika igår och idag, Solidaritetsrörelsen.

PRIS: 75:-

LÄS I NÄSTA NUMMER:

- Svensk stad har vänort i Chile.
- El Salvador: mot slutstriden?
- Samer och indianer, samma kamp!
- Konsum handlar som ICA, varför?

➤ **NU BEHÖVER DU CHILEBULLETINEN** mer än någonsin. I Chile, i Argentina, i Bolivia och Centralamerika står kampen hård för demokrati och oberoende. I Chilebulletinen får du initierade rapporter och bilder som du inte ser på annat håll. **PRENUMERERA IDAG** så hinner du få vårt spännande septembernummer! Bara 40 kronor för ett år. Pg 50488 – 6.

★ **FYLL PÅ KAMPFONDEN!!!** Pg 88 72 33 – 5

Foto: Ulf Aneer.

"Frihetens vind är den stadiga vreden"

Tage Danielsson

innehåll

2 Ledare

NICARAGUA

4 Atlantkusten i fokus

8 Svensk "moraviapräst":
— Jag förstår sandinisterna

HONDURAS

9 Samma spel med nya pjäser

MOONITER:

10 Med Gud
mot Kommunismen

PERU

12 Vart går Peru? — Intervju
med Héctor Béjar

FEDEFAM:

14 FN — För livet och friheten?

CHILE

17 Med pistol i nacken.
Tortyroffer berättar

18 Facket kräver: Enhet Nu!

20 NYHETER & KOMMENTARER

22 Sara Lidman:
Den transnationella
stödligan ...

CHILE

24 Total utförsäljning!
Gruvlag för spekulanter

▽ Grand Hotel - Saltsjöbaden, 12 maj. (Se sid 22.) Foto: Héctor Estay.

ATLANTKUSTEN I FOKUS

Statsministern far till Nicaragua. Strax måste belackarna av sandinist-revolutionen vädra sina nattståndna argument. Där inte fakta räcker till får rykten och förvrängningar av perspektivet fylla ut. Ett omhuldat tema är "förföljelsen av indianerna".

Fotojournalisten Ulf Aneer, som senast i fjol besökte Nicaragua, vill i denna historiska återblick få oss att se problemen ur de olika folkgruppernas perspektiv. (Se även ChB 2 och 3/82.)

Året var 1979. Sandinisterna hade störtat Somoza och hyllades av ett helt folk. Nej, — inte riktigt! Befrielsekampen hade ju bara förts i den västra halvan av landet och sandinisterna hade inte sökt något aktivt stöd på "Nicaraguas baksida", den så kallade Atlantkusten i öster, med 56 procent av landets yta.

I den västra halvan bor drygt 2 miljoner mestizer, som alla talar spanska. I den östra halvan Atlantkusten, bor ca 170 000 spanstalande mestizer, ca 70 000 Miskitoindianer, ca 27 000 kreoler (svarta med afrikansk ursprung, engelsktalande), ca 5 000 Sumuindianer, ca 1 000 Garinagus (av karibiskt ursprung) och drygt 500 Ramaindianer (till största del engelsktalande). Miskito och Sumu talar sina egna språk inom gruppen men kan oftast även spanska eller engelska.

Gjorde motstånd

Denna blandade befolkning på Atlantkusten hade levt helt utanför det befrielsekrig som fördes mot Somoza. För dem var inte Sandinisterna några självklara ledare att hylla. Historiskt sett har den ursprungliga Atlantkustbefolkningen alltid misstrott "spanjorerna" i västra Nicaragua.

På 1500-talet kom de spanska erövrarna och våldförde sig på folken i västra Nicaragua. Indiangrupperna på Atlantkusten gjorde motstånd och

klarade sig ifrån att koloniserats av spanjorerna. Stor hjälp hade de av ogästvänlig natur och ett regnigt klimat som fick spanjorerna att hålla sig därifrån.

Allians med England

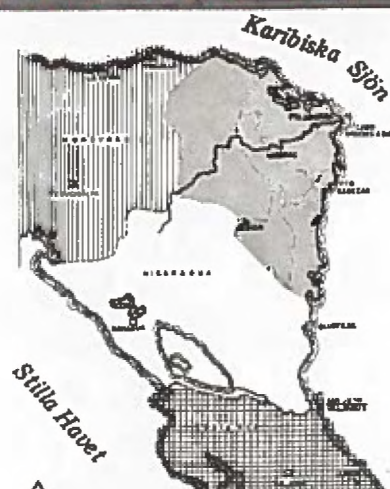
På 1600-talet allierade sig Miskitoindianerna med engelska sjörövare som gjorde ständiga angrepp på de spanska fästena. Sjørövarerna använde skyddade laguner i Miskitondianernas hemtrakter som baser. Genom denna allians fick Miskitos positiva erfarenheter av engelsktalande främlingar. De spanstalande förblev deras huvudfiende.

Engelsmännen läg kräna en av Miskitoledarna till kung och förklarade sedan hans land "Moskitia" för engelskt protektorat. Genom denna handling kunde engelsmännen rättfärdiga sin närvaro på Centralamerikas karibiskust.

Först 1894 blir "Atlantkusten" en del av Nicaragua när landets president Zelaya beordrar en militär-ockupation av detta stora men glesbefolkade område. Detta stärkte befolkningens hat gentemot de spanstalande Nicaraguanerna som än i dag kallas "spanjorer".

Sandinio en rövare

Under Somoza-klanens 44 år vid makten bekräftas återigen spanjorernas grymhet. Inte ens befrielsegeneralen Sandino sågs som annat än en rövare då han och hans spanstalande gerilla kom ned för Coco-floden runt 1930-

△ Kartan visar miskitofolkets utbredning (grått fyllt). Indianernas omfattande markkrav retade Sandinistledningen. MISURASATA tog inte hänsyn till alla de spanstalande nybyggare som levde i dessa områden.

Sandinisterna misstänkte att Miskitoindianernas kanoter användes för transporter åt "Contras". Det blev förbjudet att använda kanoter. För miskitos var detta helt otänkbart eftersom floderna är de enda effektiva kommunikationslederna. ▽

1931 för att slåss mot den amerikanska marinkåren i bla Puerto Cabezas, en hamnstad byggd av ett amerikanskt skogsbolag. För att få mat tvingades gerilla-armén att ta boskap mm från Miskitos genom hot.

Dessutom mördade gerillasoldaterna en av de europeiska moravin-missionärer som var verksamma och uppskattade bland Miskitos. Sandinos skäggiga män ansåg att missionärer var imperialister och därför deras fiender.

Inlemmas

Vid maktövertagandet 1979 var Sandinisterna övertygade om att den bortglömda atlantkusten var ett om-

råde som måste prioriteras. Så här sa FSLN-befälhavaren Carlos Núñez i ett tal i Aug 1979:

— Atlantkusten kommer att bli helt integrerad i den Nicaraguanska revolutionsprocessen. Vi skall inte låta samma saker ske som skedde under Somozaregimens tid då myndigheterna endast vände sig till Atlantkustens befolkning när det gällde att tvinga dem att rösta.

I Sandinisternas propaganda hette det: "Atlantkusten, En jätte som vaknar!" Man syftade då på detta stora landområde med alla sina naturrikedomar och dess folkgrupper med sina särpräglade kulturer som nu skulle bli en aktiv del i det Nicaraguanska livet.

Indianernas röst

Under Somoza-tiden hade Miskito- och Sumuindianerna försökt att göra sin röst hörd genom en organisation vid namn ALPROMISU, bildad 1974. Men dess ledare blev snart köpta av Somoza och ALPROMISU's egentliga mål uppnåddes aldrig.

Organisationen överlevde dock Somoza och vid sitt 5:e årsmöte i november 1979 ombildas organisationen till MISURASATA, (Miskito, Sumu, Rama och Sandinist-enhet).

När jag i jan 1981 talade med Armstrong Wiggins (sedan 1981 i USA), en av ledarna så förklarade han:

— Vi tog med namnet "sandinist-enhet" för att inte komma på kant med Sandinisterna. Han fortsatte:

— Det finns alltid folk som vill sätta sig över oss indianer. Vi organi-

serade oss för att kunna försvara vår kultur och utveckla den! Vår kultur är socialistisk i grunden genom vår byggemenskap, men tex CDS (sandinistiska kvartersförsvars kommittéer), fungerar inte i våra samhällen. Deras aktiviteter är baserade på politiska ideologier som inte liknar vårt tanke-sätt. Vi är inte vana vid byråkrati och dess förhandlingsvägar. Vi fattar våra beslut i våra byaråd och agerar sedan direkt!

Miskitos som är småjordbrukare med kollektivt svedjebbruk, tog aldrig ut mer av jorden än vad som krävdes för att överleva. Även när de jagade och fiskade, undvek de en "överproduktion". De agerade alltid i djup respekt för naturen. De kunde därför inte alls förstå den nya regeringens jordbruksreformer som skulle leda till större avkastning, och att denna skulle användas i den nationella ekonomin.

Värvare

Det uppstod spänningar mellan MISURASATA och regeringens representanter på Atlantkusten. Företrädare för de Sandinistiska massorganisationerna försökte värva medlemmar till fackförbund, kvinnoorganisationen, ungdomsorganisationen m.fl. De flesta indianer svarade då:

— Vi har MISURASATA det är vår massorganisation! MISURASATA fick ett starkt stöd över hela Atlantkusten och det var rätten bara de spansktalande mestizerna i området som gick med i den sandinistiska rörelsen.

Dessvärre var även en del av dem reaktionärer, som enbart gick med för att få en viktig position. Många av dem var rent rasistiskt inställda till indianfolken och agerade där-efter, i Sandinismens namn.

Förstod oss inte

Redan drygt ett år efter segern, när jag reste i området, pågick mycket ont förtal av motparten. Lokala administratörer utsända av de olika ministerierna undvek i möjligaste mån MISURASATA's folk och de som stod på MISURASATA's sida var starkt kritiska mot "spanjorerna" inom administrationen. Men de som var mest avskydda var Miskitos som påbörjat en karriär inom den nya förvaltningen.

Lär sakta

Armstrong Wiggins: — Sandinistrepresentanterna som kom till oss förstod inte vår kulturella särart och gjorde därför många fel. Då menar jag inte regeringen eller den Sandinistiska ledningen utan de enskilda representanter som kom hit. Regeringen lär sig sakta, men vet att de måste förhandla med MISURASATA. Vi har stor makt här på Atlantkusten och skulle kunna ordna strejker så att till exempel de stora gruvorna skulle stängas på tre dagar.

Respekt för minoriteter

När den framgångsrika alfabetiseringskampanjen genomfördes på spanska, med enastående resultat, uppvaktade MISURASATA regeringen och fick igenom att en ny alfabetiseringskampanj skulle genomföras för minoriteterna på Atlantkusten. Trots 4 gånger så stora kostnader per elev visade Sandinisterna sin respekt för de etniska minoriteterna och i slutet av 1980 påbörjas alfabetisering på miskito, sumu och engelska. Under Somoza-tiden var det förbjudet för indianbarnen att använda sina egna språk i de få skolor som fanns.

Revolutionen, deras

Men MISURASATA visade ett klart missnöje mot det studiematerial som Utbildningsministeriet tagit fram. Till största del handlade läse- och skrivboken om "Sandinisternas befrielsekamp".

Armstrong Wiggins igen: — Materialet var i stort sett detsamma som det spanska men med en viss hänsyn till våra kulturtraditioner. Vårt folk hade ju inte upplevt deras revolution. "Carlos Fonseca" (FSLN's grundare, om vilken den första skrivövningen handlade, förf. kom) har aldrig existerat för dem och "César Augusto Sandino" (hela första meningen i boken, förf kom) kände de bara till som en bandit!

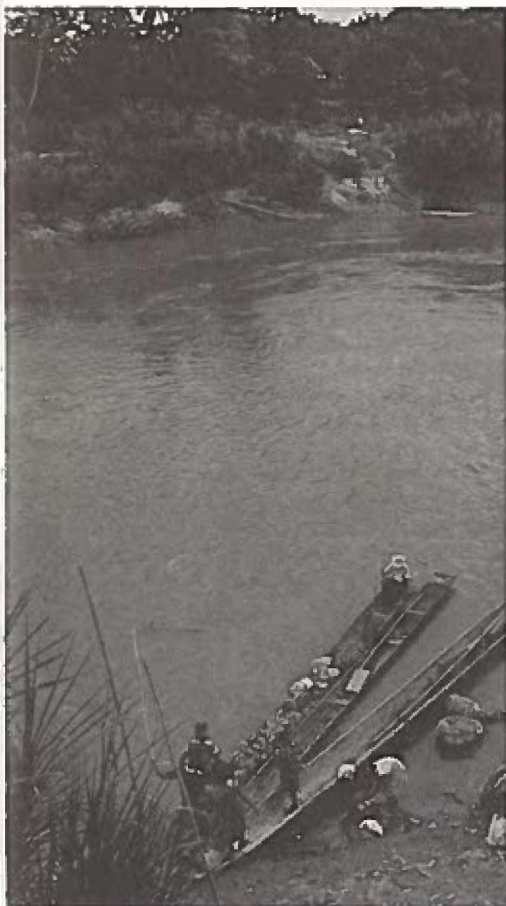
Landkrav

Samtidigt som alfabetiseringskampanjen pågick så utredde MISURASATA det största projektet för denna organisation: En aktionsplan för kommande verksamhet rörande Atlantkustens utveckling. Den viktigaste delen i detta var att klargöra indianminoriteternas markkrav. Under de senaste hundra åren hade stora jordområden tagits ifrån dessa svedjebbrukare, av utländska bolag, Somoza och nybyggare från västra Nicaragua. I och med revolutionen hade staten övertagit flera bolagens marker och dessutom förklarat, att all mark som saknade laglig ägare (dvs styrkt med juridiska dokument) skulle tillfalla staten. (Denna lösning av problemet är vanlig världen över där ursprungsbefolkningars landkrav provas i rättsväsenden skapade av "nykomlingarna". Se tex den svenska statens ekonomiska intressen i samernas traditionella marker.)

Ingen indian!

MISURASATA skulle framställa sina landkrav på en karta. Rätten att disponera över de egna jordarna spelar en avgörande roll för indianminoriteterna. Brooklyn Rivera, en av MISURASATA's högsta ledare sa:

— "En indian utan egen mark är inte en indian."

Vid gränsfloden "Rio Coco".

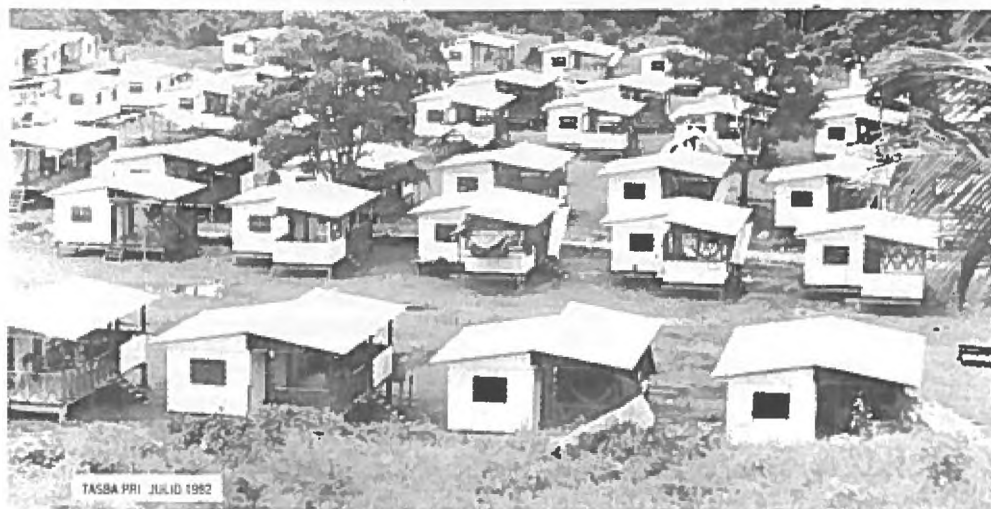

Foto: INNICA

I "Aktionsplan -81" framhöll MISURASATA att deras folkgrupper (som utgör ca 3 procent av landets befolkning) gjorde anspråk på 45 000 kvadrats kilometer dvs 1/3 av hela Nicaragua. Dessutom krävde de en hög grad av självbestämmande och därmed rätt att genomföra massdemonstrationer efter uppmaning från MISURASATA.

Somoza-agent

I februari 1981 strax innan förhandlingar skulle inledas med Sandinisterna hittade sandinistpolisen dokument som visade att MISURASATA's representant i statsrådet, Steadman Fagoth, var en fd agent i Somozas hemliga polis. Därmed beslutade Sandinistledningen att fängsla en stor del av ledarna i MISURASATA. De anklagade hela organisationen för att vara separatistisk och kontrarevolutionär.

Fängsledarna kom som en stor shock för atlantkustbefolkningen. Många av de fängslade ledarna var även präster i Moraviakyrkan och detta styrkte många miskitos farhågor att Sandinisterna inte respekterade deras religion. Dessa misstankar styrktes än mer när 5 Sandinistsoldater trängde in i Moraviakyrkan i Prinzapolka mitt under avslutningsceremonin för Alfabetiseringskampanjen. De skulle gripa en MISURASATA-representant vid namn Elmer Prado. I det tumult som då uppstod dödades 4 sandinister och 4 av ungdomarna i kyrkan.

Aldrig i kyrkan

Sandinistledningen höll MISURASATA ansvarig för dessa mord och menade på, att de hade smuglat dit vapen. Ett mycket tveksamt utspel då miskitos i respekt för sin religion aldrig skulle kunna planera att utföra mord i sina egna kyrkor. Efter omfattande protestaktioner, främst i byarna vid Coco-floden, tvingades Sandinisterna släppa de fängslade MISURASATA-ledarna. Fagoth släpps något senare på villkor att han skulle resa till Bulgarien (!) för att studera. Innan sin avresa begär Fagoth att få besöka Miskitobyarna vid gränsfloden Rio Coco, bla för att uppmana de miskitos som flytt till Honduras att återvända hem. Istället flyr Fagoth själv, följd av ca 3 000 unga miskitos till Honduras, där de söker upp de CIA-stödda högerrebellerna och så kallade Somozister.

Bekämpa kommunismen

Genom högerrebellradion "15 September" manar sedan Fagoth miskitos i Nicaragua att ansluta sig till högerrebellerna i Honduras och bekämpa "den totalitära Sandinist-kommunist-regeringen". De MISURASATA-ledare som fanns kvar i Nicaragua försökte upprätthålla en dialog med Sandinisterna men dödshotades av Fagoths vänner och mötte starkt motstånd från Sandinistledningen. Situationen blev helt omöjlig.

I augusti 1981 markerar Sandinisterna att MISURASATA ej att betrakta sammen representativ förhandlingspart.

Misstron växer

"Radio 15 September" försökte genom grova överdrifter skrämma vettet ur den kvarvarande miskito-befolkningen. De påstod bla att Sandinistarmén utförde massmord på miskitos, att de röda malariatabletter som hälsovårdsministeriet delade ut gratis skulle förvandla dem till kommunister och att de miskitos som inte flydde över till Honduras skulle anses som allierade med sandinisterna och därmed dödas av rebellerna.

Militariserar

En skräckstämning växte fram på grundas alla rykten som började florerar. Samtidigt tilltog striderna mellan "contras" och Sandinistarmén och hela området militariserades. Under 1981 flydde tusentals miskitos till de lugnare miskito-områdena i Honduras.

I november -81 påbörjade högerrebellerna "Operation röd jul", med våldsamma attacker mot de miskitobyar som ligger längs Coco-floden på drygt 2 veckor dödades 60 personer varav 34 var sandinistsoldater.

Grönt ljus

Den 1 dec 1981 fick Reagan-regeringen formellt stöd i Washington för CIA's operationer mot Sandinist-regeringen i Nicaragua, "för att skära av vapentransporterna till El Salvador", hette det.

Det var efter dessa händelser som Nicaraguas högsta ledare beslutade att 8 000 personer i de hotade byarna, skulle evakueras.

I befolkningens åsyn brände Sandinistarmén ned alla byggnader och oclingar för att byarna inte skulle kunna användas som baser av högerrebellerna. Djur avlivades för att inte bli mat åt fienden. Inga människor kom till skada men dessa ingrepp lämnade djupa sår hos de tvångsflyttade indianerna, trots att de fick nya hus och odlingar i de *asentamientos* "nybyggen", som upprättades av regeringen längre in i landet. Över 10 000 miskitos från andra byar vid floden flydde i stället till Honduras.

I Honduras och USA släpptes runt samma tid "nyheter" som sa att Sandinistsoldater avrättat hundratals miskitoflyktingar inne i Honduras. Detta dementerades dock kort därefter av ordföranden i den Honduranska miskitoorganisationen MASATA.

Sedan dess har en mängd dåligt underbyggda rapporter och rykten cirkulerat. De talar om folkmord, tortyr och skoningslös förföljelse utförd av Sandinistarmén i Atlantkustområdet.

TAURA WAPI LAN DADAUKRA
KAINAM NANI KUTBRAM
ULBAIA TATKA WAUHTAYA NI
SINSKA LAKA ALKAIA RA AKLABI AUYA SA
INNICA - FSLN

Stängt för besökare

Det har varit omöjligt att lägga fram väl underbyggda fakta om vad som verkligen skett. Regeringen i Nicaragua "stängde" Atlantkusten för journalister och andra utomstående besökare. En mycket knapphändig och tillrättalagd information var det enda som läckte ut. Först hösten 1983 har utomstående observatörer kunnat röra sig relativt fritt bortsett från det känsliga området längs gränsfloden Coco.

Strider pågår över stora delar av Atlantkusten, men de starkt USA-stödda "contras" har inte lyckats få kontroll över några områden i Nicaragua.

Utnyttjas

Bland "contras" finns miskito-soldater från Fagoth's MISURA-rörelse i Honduras och från Brooklyn Rivera's Costa Rica baserade MISURASATA. De båda miskitorebellgrupperna har som mål att skapa "en fri oberoende nation" på Atlantkusten, men utnyttjas för närvarande snarare av USA och de exilnicaraguaner som vill störta Sandinisterna, för att upprätta en USA-vänlig högerregim.

Ny indianorganisation går till val

Under 1984 har Miskitoledare som stannat kvar i Nicaragua med regeringens förtroende påbörjat arbetet att skapa en ny indianorganisation. I statsrådet finns 2 vakanta platser för representanter från Atlantkusten. Sandinistregeringen har friggett de miskitos som hölls fängslade, misstänkta för kontrarevolutionär verksamhet. De har också utfärdat ett amnestidekret som innebär att de miskitos som slåss mot regeringen kan lägga ned vapnen och återvända till Nicaragua utan rättsliga följder.

Efter det kommande valet i november skall Atlantkustbefolkningen få 5 av 90 platser i den nya Nationalförsamlingen, vilka som skall inta dessa platser vet ingen idag. Det finns 6 olika folkgrupper i detta område och den klart största av dem är de spansktalande mestizerna.

Genom påstötningar från MISURASATA kom alfabetiseringskampanjen på Miskito, Sumu och Engelska till stand.

Striderna började vid Coco-floden. Högerrebeller med baser på andra sidan floden, i Honduras, kom över floden på nätterna och slog till i miskitobyarna.

Text och foto: Ulf Aneer

Vill du läsa mer om "Miskitoproblematiken" rekommenderar jag följande skrifter:

IWGIA, Document 47. National revolution and indigenous identity, 300 sid, en uttömmande rapport om utvecklingen 1979-82.

Adress: Pilstråde 10, DK 1171 Köpenhamn, K Danmark.

Resumerad i Nyheter från Latinamerika 2/84.

Adress: Box 152 76 - 104 65 Stockholm.

-Jag förstår sandinisterna

MISURASATAs emblem

"Moraviakyrkan" nämns ofta i samband med miskitoindianerna i Nicaragua. Litet är känt om denna kyrka hos oss, trots att den faktiskt funnits i Sverige i 200 år!

Unitas Fratrum, Hussiter, Mähriska Bröder, Zinzendorfare, Herrhutare, Fellowship of Brethren är några av de namn de fått eller använt. I Sverige kallar de sig Evangeliska Brödräfsamlingen.

Moravia/Mähren är i dag en provins i Tjeckoslovakien. Här verkade på 1400-talet — före Luther — reformatorn Jan Hus. Hans opposition mot kejsare och kyrka gjorde att han bannlystes 1411 och slutligen brändes på bål 1415. Detta mord utlöste i sin tur ett blodigt bondeuppror. Jan Hus räknas i dag som nationshjälte.

Hussitiska flyktingar fick 1722 en fristad i Herrnhut (Dresden), på ett gods tillhörigt en from greve, Ludwig von Zinzendorf. Greven var inte bara from utan också praktisk, skolad av pietister. Han ställde sig i spetsen för denna frihets- och fromhetsrörelse som snart åter utsattes för upprepade förföljelser.

Göte Wenrup, 63, är pastor för ett 75-tal själar i Evangeliska Brödräfsamlingen, Stockholm.

Varför förföljdes moraviabröderna av lutheranerna?

— Man såg att det gick bra ekonomiskt för Herrnhutkolonin. Man tillämpade det allmänna prästlöshetsbetyget, dvs alla hade en uppgift i församlingen som diakoner, lärare, tillsynsmän, med mera. Dessutom hade man en annan liturgi. Den skillnaden räckte för att vi på

Gudshuset i Bilwaskarma, Nicaragua, byggt av missionär David Haglund. Obs, står på tjärade pälar för att inte bli uppätet av termiter. (Missionen i Bild.)

1700-talet skulle räknas som kättare, förföljas av kyrkan och utvisas av kungarna.

Vad hände sedan?

— Bröderna spreds över hela Europa. Många flyttade också över till Nya Världen. Zinzendorf såg som sin främsta uppgift att evangelisera hedningarna, alltså indianerna. Idag finns det ca 70 000 moraviabröder i USA. Centrum är i Bethlehem, Pennsylvania.

Det var alltså från USA som missionärer sändes till Nicaragua?

— Ja, det var en ju en gammal tanke, men det var Herrnhut som fattade beslutet.

De första missionärerna kom till Misquitia, det engelska protektoratet, 1849.

Var de kolonister?

— Nej, men de var självförsörjande.

Hur såg missionärerna på de inföddas religion?

— Moraviakyrkan har alltid visat stor respekt för andras uppfattningar och miskitos uppskattade missionärerna för att de inte kom för att exploatera.

Räknade moraviabröderna sig som en förföljd grupp på 1800-talet?

— De var ju inte förföljda i Nordamerika.

Var Moravia först på plan?

— Där fanns ingen annan protestantisk mission. Katolska kyrkan fanns där naturligtvis, den har ju störst inflytande numera.

Hur stor är Moraviakyrkan i Nicaragua?

— 1980 fanns det 135 församlingar med 36 000 medlemmar, nästan alla miskitos. I Honduras finns det 35 församlingar. Vi stöder flyktingar där med ett par kollektor per år.

Inrättade Moraviakyrkan sociala institutioner?

— Det fanns inga skolor eller läkare, så det blev en uppgift för missionen. 20 skolor inrättades, sjukstugor byggdes, lantbruks- och hushållningsundervisning gavs.

Men sandinisterna behövde alltså alfabetisera?

— Ja, uppgiften är ju enorm.

Hur ser den här genomorganiserade kyrkan på revolutionen?

— Osäkert hur misquito-bröderna känner det. Pastorererna stod ofta i spetsen för olika organisationer. Därför blev det ju friktioner med sandinistaktivisterna, som lade sig i för mycket. Men de är absolut inte förföljda för sin tro.

Har du förstelse för sandinisterna?

— Jag kan förstå att regeringens måste försvara landets gränser. Det är bara tragiskt att indianernas intressen kommer i kläm, men sandinisterna har ju också erkänt att de begått stora fel.

Tack Göte för samtalet.

Ingvar Enghardt

—Samma spel med nya pjäser

Att en civil regering genomför en kupp mot krigsmakten hör inte till vardagligheterna. Speciellt inte i ett land som Honduras där militärerna styrt och ställt efter eget tycke praktiskt taget sedan landet blev självständigt.

Nyheten om att överbefälhavaren, general Gustavo Alvarez, avsatts och förvisats från Honduras, därför att han lagt sig i politiska angelägenheter, verkade helt otrolig.

Att det låg mer bakom Alvarez arrestering och utvisning än vad president Roberto Suazo Córdova i ett första ögonblick ville medge, bör inte förvåna. Detaljerna kring denna politiska bomb har dock sipprat ut.

Alvarez stod för makten bakom skugg-pjäserna och hans beslut väjde ofta tyngre än själve presidentens. När han valdes till överbefälhavare i april 1982 — för en period på fem år — gjorde han mycket klart att det var den civila makten som skulle underordna sig den militära och inte tvärtom.

Det var under general Alvarez ledning som Honduras undertecknade vittgående militära samarbetsavtal med USA, som bl a lett till installeringen av nordamerikanska militärbaser i Honduras och gemensamma militärövningar som Big Pine I och II. Samtidigt erbjöd generalen den nicaraguanska kontrarevolutionära grupperingen FDN all möjlig hjälp och bidrog till att denna med CIA:s stöd kunde inleda sina angrepp mot Nicaragua. Alvarez tog initiativ till bildandet av "Honduranska Framstegs-kommittén", som han själv ledde. Det var denna kommitté som till Kissingerkommissionen föreslog att enda sättet att lösa Centralamerikas problem var att "utrota den cancer som Nicaragua spritt över regionen".

General Alvarez sjukliga anti-kommunism fick honom att misstänka allt och alla. Två av hans närmast underordnade, bägge överstar, avskedades tex på grått papper för vänsterism. Det är därför förställeligt att Alvarez snabbt förvandlades till president Reagans förtrogne. USA:s ambassadör i Honduras, John Negroponte, betecknade Alvarez som ett "professionellt exempel".

Sådan var hans beundran för — och beroende av — USA att han tom föreslog att Honduras borde förvandlas till ett nordamerikanskt protektorat. Detta bidrog till att öka missnöjet bland underofficerarna. Men en av de avgörande anledningarna till motsättningarna mellan general Alvarez och hans underlydande var hans planer på att förklara krig mot Nicaragua. Planer som mindre krigshetsande militärer såg med stark ovilja och skeptisism. Framför allt flygvapnets chef visade sig ovillig att utsätta sina män för ett sådant äventyr. Alvarez' beslut att höja antalet erforderliga tjänsteår

för en överstetitel, från 3 till 5 år och de allt allvarigare misstankarna om att överbefälhavaren utnyttjade sin ställning för att bygga upp en enorm privat förmögenhet, blev till slut hans fall.

Motsättningarna fick till slut flygvapenchefen, general Walter López Reyes, att tillsammans med 18 arméöverstar, förbereda en kupp mot överbefälhavaren. Konspirationen kulminerade 26 mars, (med USA:s inofficiella erkännande. Den förre allierade hade nu blivit obehälsam och kunde gott avlägsnas.)

Den förre överbefälhavaren anklagades också för att ha lurat staten på 30 miljoner dollar. I Costa Rica, dit han skickades av de överstar som arresterade honom, väntar en rättegång mot honom, såsom ansvarig för 2 costaricaners försvinnande i Honduras.

Avtalat gäller

Alvarez efterträdare — flygvapenchef López Reyes — har rensat armén från den förre ÖB:ns personliga vänner. Fem generaler och 3 överstar har tvingats avgå. President Suazo Córdova har dock försäkrat USA att ingånga militära avtal fortfarande gäller. Det hela börjar allt mer likna en intern militär uppgörelse.

Sandinistregeringen uttryckte dock sin tillfredsställelse över beslutet och hoppades att "seriösa samtal" kan inledas mellan de bägge länderna.

Repression minskar?

"I grund och botten är spelet detsamma", menade kristdemokratiska parlamentsledamoten Efraín Díaz. Han var den ende som motsatte sig Alvarez utnämning för två år sedan. Men han hoppas i alla fall att en del av den inhemska repressionen nu försvinner, eftersom Alvarez var den som satte "försvinnandena" i system i Honduras. (Något han lärt sig av argentinska kollegor efter utbildningsbesök i södra Latinamerika.)

Allt under kontroll!

Honduras utrikesminister Edgardo Paz Barnica, på besök i Spanien en tid efter kuppen, sade bland annat att Honduras är en demokrati medan Nicaragua är totalitär. "Honduras förkastar militära lösningar och stöder Contadoras initiativ." USAs manövrer är strikt temporära men en varning till Nicaragua för aggression(!) Utan att rodna sade han: "Honduras har inga utländska baser, och inga planer på sådana. Det finns träningsläger helt under Honduras kontroll och överhöghet, avsedda att förbättra vår militära kvalitet". Varför General Alvarez hade avsatts? En omstrukturering för att fördjupa demokratin inom armén...

Nueva Voz

Med Gud mot Kommunismen

Latinamerika är just nu utsatt för en bred offensiv av religiösa fundamentalistkretsar med moderorganisationer i USA och Europa. En av de aggressivare sekterna har dock asiatisk ursprung; den sk "enhetskyrkan", grundad av pastor Sun Myong Moon från Sydkorea. Att det här inte rör sig om någon världs från vändhet ska vi strax se.

"Moonies" på parad.
Ett imperium värt 5 miljarder dollar...

Enhetskyrkan, startades 1956 (strax efter Koreakriget) och har nu spritt sig till 130 länder. Dess ekonomiska tillgångar uppgår till en miljard dollar. Denna kyrka har snabbt förvandlats till ett kraftfullt multinationellt företag, som betraktas med avund av sina medtävlare på grund av sin effektivitet och snabba tillväxt. Den har intressen i och kontrollerar banker, livsmedelsindustrier, massmedia, byggföretag, turistbyråer, mäklarfirmer och vapenindustri.

Exotisk lära, goda affärer

I sektens lära ingår en kult av grundaren Moon, som betraktas som Guds slutgiltiga inkarnation. Man syftar till att upprätta en världsherrskande regering utan separation mellan stat och kyrka under Moons ledning, såsom den andre Messias. "För att nå himlen", säger Moon, "så måste vi vara mäktiga på jorden". En rabiat antikommunism kännetecknar mooniternas teori och praktik. Världen indelas i Kain-diktaturer (socialiststater) och Abel-demokratier (kapitaliststater)!

Även om läran är tämligen excentrisk och anhängarna få, så håller Moons ekonomiska fingerfärdighet på att skaffa honom ett erkännande i internationella kapitalistkretsar. För Moon har, stödd av sin "apostel" löjtnant Bo Hi Pak (fd direktör för koreanska CIA), blivit en ekonomisk och politisk faktor att räkna med. Mellan 1976 och 1981 köpte Moon stora fastigheter i New York, San Francisco och Los Angeles. Han har intressen i Equitable Life Ins. Co och i Diplomat National Bank. I

New York ger mooniterna ut tidningen New World med spansk-språkig version "Noticias del Mundo". I maj -82 köpte Moon upp konkursmässiga Washington Stars anläggningar och startade Washington Times, som vill tävla med liberala Washington Post.

Kända namn

Bland medarbetarna räknas journalister som Mollenhof, Jack Anderson, Jeremiah O'beary och förre generalsekreteraren för CAS, Alejandro Orfila. I slutet på 70-talet köpte man Gloucesters Hummerfabrik i Massachusetts och skapade där ett stort företag i fiskkonserverbranschen. Fisk kooperativen i Florida tvingades i konkurs. I dag heter mooniternas företag United Foods Company.

I hemlandet, Sydkorea, äger Moon läkemedelsindustrin Il Hwa Pharmaceutical Co samt Tang Il Co, en vapenfabrik, med bl a licens från Colt för att tillverka M-16 och M-79 gevär, handgranater och andra lätta vapen.

Inflytande i Centralamerika

I Guatemala, El Salvador och Panama och särskilt i Honduras har mooniterna lämnat avsevärt stöd till de politiska och ekonomiska organisationer som bekämpar befrielseströrelserna. Man utövar tryck på USAs kongress för att lämna stöd till den salvadoranska regimen och lett regeringsvänliga kampanjer på de salvadoranska universiteten. New World och World Times håller igång en ständig kampanj för att på-

... och med strikta offerregler för anhängarna men ett kungligt liv för pastor Moon.

verka USA-opinionen att stödja Reagans militära och ekonomiska politik gentemot Centralamerika.

I juni förra året arrangerade mooniterna ett symposium i Guatemala City kallat "Undersökning av den centralamerikanska verkligheten". Över 150 journalister — till övervägande del kända för sin antikommunism, — från 45 länder, medverkade. Det uttalade syftet med symposiet var att utarbeta strategier för att bekämpa "vänsterpropagandan" i Centralamerika. Deltagarna beslöt starta en media-offensiv för att ge den ännu regerande presidenten Ríos Montt en positivare framtoning. Nu planeras ett "världsmöte" — för 500 journalister — som förmodligen ska hållas i Cartagena, Colombia.

Starka i Honduras

Det land där mooniterna fått mest genomslag är Honduras. Moon har där grundat "Conferencia de Asociaciones para la Unidad de las Sociedades Americanas — CAUSA (ungef "sällskapet för Amerikas enhet"). Löjtnant Bo Hi Pak har flitigt besök Honduras alltsedan 1982 och mött ledare för politiken och näringslivet. Vid två tillfällen har han träffat president Córdoba i långa samtal och enligt Honduranska biskopskonferensen erbjudit sig att låta Enhetskyrkan öva inflytande i internationella föra till stöd för "den honduranska demokratin".

I april -83 vädjade de honduranska biskoparna till alla landets präster att pålysa i mässan, att det var otillåtet för landets katoliker att delta i möten med Enhetskyrkan. Biskoparna varnade för den "stora fara" som den av CAUSA utlysta "offensiva mot kommunismen" utgjorde. Biskoparna uttryckte även sitt missnöje med att vissa betydande personer, däribland utrikesminister Paz Barnica, hade "deltagit i seminarier i Korea och

andra länder arrangerade av den sk Enhetskyrkan". Strax efter det att biskopskonferensen utfärdat sin varning, bildades i Tegucigalpa en "Förening för Honduras utveckling", som samlar över 100-talet företagare. Den leds av fd överbefälhavaren Gustavo Alvarez Martinez, medlem av moonsekten. Organisationen har som gåva fått en gumma på 50 000 dollar från CAUSA.

Strategi för Cono Sur

Mooniterna har utsträckt sina aktiviteter till länderna i södra Latinamerika, "Cono Sur", som styrs av militärdiktaturer (sept -83). Som svar på de gynnsamma finansiella villkor som skapats av den ultraliberala politiken i regionen (recession, billiga dollar och arbetslöshet) har man börjat investera massivt i området.

1979 reste Bo Hi Pak till Brasilien, Uruguay och Argentina för att sondera möjligheten för kyrkans tillväxt. Även om Pak fick träffa regeringsmän i Brasilia så lyckades den nationella pressen förhindra att mooniterna kunde installera sig som erkänt religiöst samfund där.

"Korståg"

Videlas Argentina kunde CAUSA, omdöpt till "Korståget för Argentina" slå rot 1980. Ordförande blev Martin Allica, chef för den officiella telegrambyrån Telam.

Pak hade för avsikt att köpa engelskspråkiga tidningen Herald i Buenos Aires och starta en argentinsk nyhetsbyrå som i USA skulle kallas Free Press. Herald hade lett en kamp för de mänskliga rättigheterna och var en nagel i ögat på diktatorn Videla. Direktören, mr Cox, utsattes för mordhot och lämnade Argentina. Köpet gick dock inte i lås eftersom Videla tvingades avgå. Mooniterna arbetar vidare.

Bank byter ägare

I Uruguay har Enhetskyrkan haft några av sina största framgångar. I mars -80 var höga regeringsfunktionärer och officerare, journalister etc närvarande vid det av regeringen stödda Första Enhetsseminariet i Cono Sur. Detta hölls i Statliga Turiststyrelsens lokaler.

Från och med nu började mooniternas kapital att strömma till. I sept -80 placerade Moons Diplomat National Bank (USA) 51 miljoner dollar i en av Uruguay största banker, Banco de Crédito, för United Foods räkning. I februari -83 fick aktieägarna i Banco de Crédito höra att banken hade bytt ägare i nu hette denna Enhetskyrkan. Kyrkan köpte förlaget Alborada (gryning) som nu ger ut tidningen Ultimas Noticias, liksom lyxhotellet Victoria Plaza i Montevideo, för 8 miljoner dollar.

"Gemensam uppgift"

Den 1 september -80, när Gregorio Alvarez installerades som president, defilerade trupperna med utrustning "made in Korea", den första av flera vapenleveranser från Tong II Co.

Vid sin första presskonferens stödde den nye presidenten entusiastisk Enhetskyrkan: "Det handlar om en religiös riktning som grundar sig på kamp mot kommunismen och som vill göra investeringar i vårt land. Jag vill säga att den uruguayanska grundlagen ger full trosfrihet. Vad beträffar kampen mot kommunismen så är den självklart också vår gemensamma uppgift".

*Övers och bearbetning:
Ingvar Enghardt*

Källor: Noticias Aliadas, sept -83, Lima.
News Week, jan 16. -84.

Fotnot:

f n har Sung Myong Moon reseförbud i New York, där han står åtalad för skatte svindel.

ECTOR, det sägs att Peru står på ruinens brant. Vad är det för fel på Peru?

HB — Ja, Peru har alltså betalningssvårigheter med utlandsskulden som nu är på 16 miljarder dollar. Det är en skuld som har ackumulerats sedan tiden före 1968 (militärregeringen) och som praktiskt taget fördubblats sedan 1980. Och den här skulden har man dragit på sig bl.a. för att kunna täcka omkostnaderna för själva byråkratin, Peru har för närvarande ett underskott i budgeten på nära 11 procent av BNP. Detta utöver den gängse latinamerikanska skuldsättningen för vapenköp. Ett grundläggande missförhållande är alltså ett allmänt vanstyre, men problem nummer ett är utlandsskulden och USAs höga räntor.

Vilka tjänar på den peruanska krisen?

HB — Ja, naturligtvis kreditgivarna, de internationella bankerna. Det var ju så att det på 70-talet fanns ett stort överskott på dollar som följd av oljekrisen. Därför försökte de internationella finansinstituten att placera en del av överskottet i utvecklingsländerna. Det blev oerhört lätt att få krediter och bli skuldsatt. Det var en tid då tredje världen skuldsatte sig över allt vett och förstånd. Fast ansvaret måste ju också falla på finansörerna som kritiskt tillät den här situationen att uppstå; speciellt eftersom en stor del av lånen gick till att bygga upp de transnationella bolagen i dessa u-länder. Det här är alltså inte bara krediter som länderna har använt för sin egen utveckling, utan också resurser som utnyttjas av de transnationella.

Gör regeringen något för att lindra krisen för det fattiga folket?

HB — Regeringen är politiskt handlingsförlamad. Det vill säga inte bara i relation till övriga politiska krafter utan själva sin administrativa struktur. Den saknar helt enkelt pengar för att kunna fungera. Alltså kan den inte betala tjänster, den kan inte förhandla om löner med facket också vidare.

En stor del av industrin har gått i konkurs. Förra året sjönk industriproduktionen med nära 17 procent. Det där började redan 1975 och nu ligger förmodligen två tredjedelar nere. Inom systemet kan inget göras för att förbättra de fattiga massornas öde. Det skulle kräva en politisk och social förändring av regeringen. Nu är den förlamad.

Vilka strukturer anser du brådskar att förändra?

HB — Det är lite svårt att svara på. Naturligtvis är Peru ett land som verkligen kräver en djupgående strukturomvandling. Frågan är: Hur och var börjar man? På 70-talet genomfördes vissa reformer, jordreform till exempel. Det jag ser som mest angeläget

att ändra på är den skeva inkomstfördelningen. Enligt CEPAL (Ekonomiska kommissionen för Latinamerika) tar 20 procent av befolkningen i Peru hand om 80 procent av inkomsterna. Vi har en liten grupp personer som lever på börsspekulation, knarkhandel, och andra icke produktiva aktiviteter. De har en väldigt hög inkomst, högre än här i Europa, och å andra sidan har vi den stora majoriteten av utfattiga. Detta måste ju ändras. Före jordreformen så fanns det en parasiterade godsägarklass, men den fick åtminstone sina rikedomar via produktionen.

Vilken är den viktigaste politiska uppgiften idag?

HB — Det allra viktigaste har med skolundervisningen att göra. Det handlar inte om att göra politisk propaganda, eller att sminkade herrar debatterar i TV och försöker att överbjuda varandra. Det är en uppgift på lång sikt för och med de folkliga massorna.

När du på 60-talet var gerillaledare, vad var då viktigast för er?

HB — Det var att göra folket medvetet. Vi tänkte oss gerillakrigaren som en politisk kader. Visserligen beväpnad. Men det handlade inte om att erövra makten rätt och slätt utan om att ge hela folket makten, det vill säga den folkliga majoriteten. Så där tänkte vi upp i Ayacucho.

Hur ser du på "Sendero Luminoso"s handlande i Ayacucho? Håller de också på med att medvetandegöra folket?

HB — Under 60- och 70-talen tror jag — oberoende av att det var mycket som skilde oss, och Hugo Blanco — så fanns det ändå ett gemensamt drag. Vi hade stor respekt just för medvetandegörandet, för vad folket tänkte, vad gerillan och fackföreningarna tänkte och för att folket skulle organisera sig. I "Sendero"s fall tror jag att det är annorlunda. De lägger huvudvikt vid att erövra makt, inte vid medvetandegörandet. Det vill säga "makten ur gevärspipans mynning" (Mao), inte på det huvud som sköter geväret.

En gång använde jag själv den där frasen. Vad som händer när man strävar efter makt genom styrka i Peru är att man skapar en terrorstämning hos en massa som i sitt tänkande hör till en annan kultur, som fungerar på ett annat sätt. Det fick jag själv uppleva i bergen. De hade ett annat sätt att se på världen, de uppförde sig på ett helt annat sätt än vi ungdomar som kom från stan med stora förhoppningar och ideal. När du sticker en dynamitgubbe i handen på en grabb eller ett gevär, så blir bonden bara rädd, och om det sedan kommer en soldat eller ett tusental soldater och inte bara med dynamit och gevär utan med kulsprutor och helikoptrar

Foto: Berit Elfving

Vart går PL

President Belaundes första per var en tid då flera marxistiska rikt som en möjlighet. Först Hu sedan Luis de la Puentes FLN och Hécto: Béjar bröt med "moskvapartiet": — om ett ideologiskt Mekka, Med general Velascos amnesti slag Pragmatiker, som han är, blev han ledare i ChB träffade hono

och bomber så griper skrällen ännu mer omkring sig. Svaret på din fråga blir, att allt det där enbart får negativa följder. Det enda som uppnås är att skapa panik bland dessa enkla människor. För bönderna kommer ordet "revolution" att betyda död och blod, inte ett bättre liv, ett samhälle där de får det bra. Man säger till dem att för att få det bättre så måste man ta till vapen, döda och offra blod. Bonden som är van vid ett annat sätt att leva vill helst rymma därifrån, även om det kan finnas en och annan som går med i gerillan.

Vill du påstå att Abimael Guzmán och hans anhängare (Partido Comunista del Peru/Sendero Luminoso) inte har patriotiska motiv för sin gerillakamp?

HB — Nej, det gör jag inte. Jag tror att de djupast inne har ideella motiv, det vill säga att också de önskar ett

od, avbruten av militären 1968,
ingar såg den väpnade revolutionen
o Blancos bonderörelse, FIR,
Béjar ELN (Nationella Befrielsefronten).
ag är motståndare till föreställningen
arifrån all sanning kommer.
p Béjar ut ur Lurigancho-fängelset.
regimens "civilmobilisering" (SINAMOS).
i Stockholm i april.

bättre Peru. Problemet med dem är att de sätter medlen före det mål de vill uppnå, ändamålet får helga medlen. De använder sig av terrormetoder som i praktiken gör dem till något helt annat än revolutionärer. Den lärdomen drog jag själv under det decennium jag "höll på", att vill du nå ett gott mål så måste medlen vara goda. Vill man nå ett revolutionärt mål, måste man bruka revolutionära medel. Jag tror att detta, åtminstone vad mig själv beträffar, är en slutsats som förändrat allt. Det är självupplevt. Det var smärtsamt. Vi har sett vad som hänt hos andra liknande rörelser i Latinamerika. Man börjar med att döda motståndaren och slutar med att ta livet av stridskamrater. Man har kommit på att detta att döda är ett sätt att lösa problem. Jag vill inte att det ska gå därhän i mitt land. Jag tror att för Abimael Guzmán och hans "sendero" så har våldet tagit överhand, de har inte

längre kontroll över våldet. Detta desto värre som de är dogmatiker med en mycket trångsynt revolutionär skolning. Något som dessvärre är typiskt för Peru.

Vad känner du till om den ideologisk-politiska uppfattningen hos "Sendero"? Hur skiljer den sig från 60-talets gerillarörelser?

HB — För vår del, när jag var i gerillan, så var det just i opposition till en sådan inskränkt, ideologisk politik. Det där vore värt att skriva en bok om. I Peru har vi sedan 30-talet haft en gammal, absolutistisk, dogmatisk riktning som stödde sig på de hårdaste och stelaste tendenserna i tredje internationellen, hos oss representerad av Eudocio Ravines — han som senare svängde om och blev högerintellektuell. Under de tio år han verkade som vänsterideolog, (1935-45) skapade han en skola av stalinistiska ledare och kadrer.

Och deras grundinställning är alltså...

HB — ... att "jag själv har rätt, och alla som inte har rätt måste politiskt oskadliggöras". Det där upplevde jag själv. Jag kom med i Kommunistiska partiet 1953. Sedan återuppstod den här tendensen i Peru i form av Maoismen. Det var de gamla stalinistiska ledarna, de som på den tiden motsatte sig gerillastrategin och kallade oss för äventyrare och som gjorde allt för att sätta krokben för gerillan. Men slutresultatet ser vi idag i Ayacucho, med "Sendero Luminoso".

Du menar alltså att väpnad kamp inte kan rättfärdigas längre?

HB — I dagens läge är det inte rätt. Det är hyperfarligt! Så som den politiska situationen är i Peru. Det finns två läger som är benägna att ta till väpnad kamp: ultrahögern och yttersta vänstern. Vi såg hur det gick i Argentina och Uruguay. En sådan polarisering leder obönhörligen till en politisk tillbakagång, till död och exil för många radikala ledare och upplösning av deras organisationer.

Det är inte så att jag helt utesluter möjligheten för att den folkliga rörelsen i Peru måste ta till våld för att överta makten. Jag har vant mig vid realiteterna, det som måste ske måste göras. Men om senderisterna får hålla på så kommer vi snart att få halv-militära högerpatruller, de finns redan, och högern har stora resurser.

Hur yttrar det sig?

HB — Vi har haft många fall i landet av att vänsterledare har mördats av hemliga ligor och av företagarkretsar. Det hände under Velazcos tid och än värre blev det under Morales Bermúdez. Företagare som kände sig hotade av folkets framsteg organiserade sig militärt och mördade fackfolk. Brotten har aldrig klarats upp.

Vi har en pittoresk herre som heter Arturo Pacheco, en före detta APRA-man. Han har erbjudit sig att sätta upp en kår på 1 500 frivilliga, för att "bekämpa kommunismen". Han far omkring i USA för att samla ihop medel. Och han kommer inte att vara ensam om den saken i Peru om utvecklingen blir som hittills. Det är ingen tillfällighet att man idag kan se medelklassungdomar, klädda i svarta skjortor, som delar ut flygblad i Limas centrum, flygblad med hakors... Det är inte folklor det där. Somliga som inte begriper sammanhangen ler åt detta. Jag gör det inte. Det fanns de som skrattade åt senderisterna på den tiden då de hängde hundar i lyktstolpar med en lapp där det stod "Hua Kuo Feng — förrädare!" Det är så det börjar. I Europa har vi sett det, erfart hur lek blev blodigt allvar...

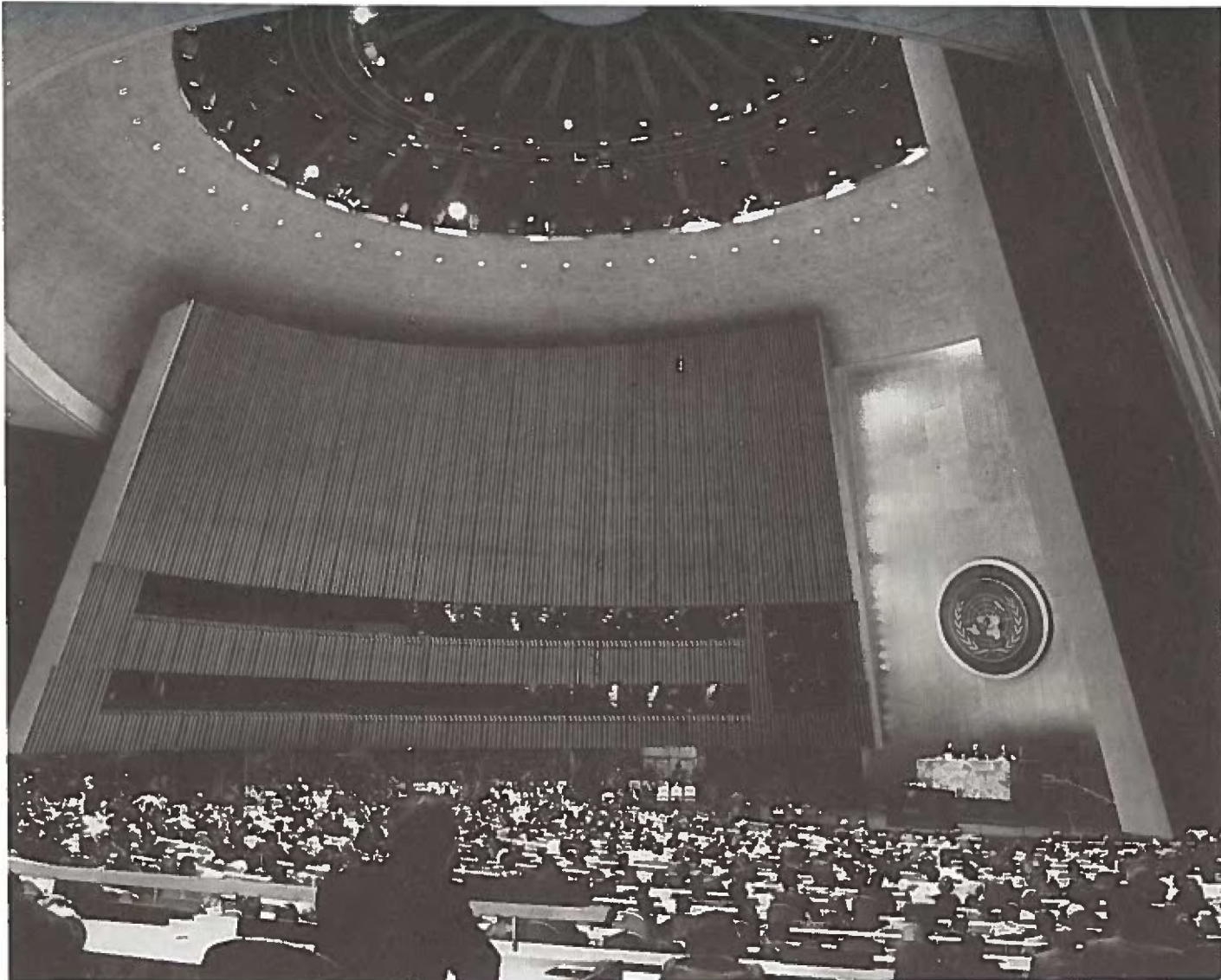
Enligt Edgardo Mercado Jarrín ("Las guerrillas del Perú: 1970") kostade repressionen, i samband med gerillan 1965, 8 000 dödade bland civila bönder, 14 000 har gröda brändes ner och 19 000 blev hemlösa. Kan du säga att gerillan var berättigad då?

HB — Jag känner inte till Mercados bok. Men oavsett siffrorna så var det ju faktiskt så att det kostade fler döda bland befolkningen än bland gerillan. Det är just därför som vi i Peru måste tänka, inte bara en eller två gånger, innan vi slår in på den vägen. Visst, du har all rätt i världen att riskera ditt eget liv, du vet ju vad du kämpar för. Men tyvärr är det så att vi medelklassintellektuella, vi som kommer från universiteten, som har inflytande, som har vänner i medelklassen över hela landet, vi har ju långt större chanser att överleva repressionen än den stackars fattige bonden. Han får ingen ära, inga affischer eller politisk propaganda. Vem kommer idag ihåg deras namn? Alla minns Hugo Blanco, Héctor Béjar och Luis de la Puente. Vem minns den fattige jordbrukaren som brann inne i sin hydda i Ayacucho? Ingen! Och ingen enskild kan lastas för det. Det är systemet som är så beskaftat. Men det finns ett starkt klassmedvetande inom peruanska vänstern och hos de progressiva. Jag tror inte att Perus problem kan lösas inom det parlamentariska systemet som det nu ser ut. Absolut inte! Men när man vill lösa dem på det andra sättet så måste man se till, att de som driver saken och de som vinner på förändringen verkligen blir de fattiga, bara de fattiga! Bönderna.

Vi måste i Peru skapa de grundläggande villkoren, där de som aldrig har haft någonting som helst får rätten att yttra sig i egen sak, om hur de själva vill att deras problem skall lösas.

Tack Héctor, för samtalet!

Inguar Enghardt/Irene Pérez

FN, New York. Foto: M. Grant.

FN: För livet och friheten?

Är det mödan värt att kämpa för att bli erkänd som en icke-statlig rådgivande organisation hos FN och sedan komma till Genève och bara få lyssna till löften?

Är det någon mening i att bidra till den prestige som FNs Kommission för de Mänskliga Rättigheterna har fått, när den i realiteten inte gör ett dugg för att rädda livet på våra försvunna anhöriga?

Detta är frågor som FEDEFAMs styrelse kommer att ta ställning till i juni, sedan basorganisationerna i tio länder sagt vad de tycker. FEDEFAM står för *Federation av Kommittéer av anhöriga till försvunna politiska fångar i Latinamerika*. Basorganisationer finns i Argentina, Bolivia, Chile, Colombia, Guatemala, Honduras, Mexiko, El Salvador, Paraguay och Uruguay.

Efter att under lång tid ha krävt att FN undersöker de många fallen av arresterade och försvunna i Latinamerika och sedan i fyra år ha arbetat med att samla in detaljer kring försvunna anhöriga — det aktuella antalet i Latinamerika är 90 000 — och kontinuerligt vidarebefordrat materialet till FNs Kommission för de mänskliga rättigheterna och dess

ad hoc arbetsgrupp för åtgärd är FEDEFAMs representanter mycket besvikna.

I papperskorgen

"Vi menar att när man år efter år får ta emot papper och dokument kring försvinnanden och sedan bara slänger dem i papperskorgen, visar man stor likgiltighet för detta allvarliga problem", säger Cecilia Rodríguez vid FEDEFAMs informationsmöte i Stockholm i mars. "Vad vi kräver är att Kommissionens arbetsgrupp tar kontakt med de drabbade familjerna på plats i respektive land, och att de sätter tryck på regeringarna så att dessa åtminstone får ge besked om de senast inträffade fallen. Detta är det minsta man kan begära av detta FN-organ. Går de inte med på detta så måste vi deklarera att Kommissionen är ytterligare en byråkratisk organisation, medskyldig till att våra anhöriga försvinner."

"Humanitärt problem"

FEDEFAM-delegationen kom just från Genève, där Kommissionen för de Mänskliga Rättigheterna hållit sitt årliga möte. "Vi fick höra att problemet med de försvunna var ett 'humanitärt problem'", säger Loyola Guzmán från Bolivia. "Vi vet att arbetsgruppen inte bidragit till att rädda livet på en enda människa

som vi rapporterat som försvunnen till de hemliga fängelserna under de fyra år som den existerat. Därför beslöt vår fjärde Kongress i Mexiko, november '83, att avbryta rapporteringen av försvinnanden till Kommissionen fram till juni '84, då arbetsgruppen möts igen. Nu i Genève ville vi träffa direktören för Kommissionen, Dr Mendel och ordföranden i Arbetsgruppen Lord Corvin för att lägga fram våra synpunkter och krav.

Protest

Efter att ha väntat i tio dagar beslöt vi att genomföra en fredlig protestdemonstration framför den lokal där Kommissionen höll sitt möte. Vi målade en banderoll med texten: "Hungerstrejk för de 90 000 försvunna i Latinamerika" på tre språk. Säkerhetsvakterna försökte att få bort oss, men vi gav oss inte. Så direktören skyndade att ta emot oss. Han sa att han, liksom generalsekreteraren Pérez de Cuéllar, var mycket bekymrad för att vi hade avbrutit rapporteringen till Kommissionen. Vi förklarade att vi förväntar oss att arbetsgruppen gör en allvarlig undersökning på plats om de hundratals fall vi lagt fram och att familjerna får svar inom en månad. Vi tycker att det är väl tilltagen tid när det gäller att rädda liv.

Vi kan inte heller tillåta "att uppgifter som vi ger till Kommissionen vidarebefordras till de anklagade regeringarna. Det håller vi för ett grymt skämt".

Tryck på!

"Förra året lämnade FEDEFAM till FN ett utkast till en internationell konvention som gör bortförandet av människor med våld till ett brott mot mänskligheten. Detta förslag håller man nu på att studera", säger Loyola Guzmán. "Därför reser vi runt och talar med organisationer och demokratiska regeringar i Europa för att vinna stöd och berätta om vad som försiggår i dessa FN-organ, så att de kan trycka på. Vi hoppas här också på solidaritetsorganisationernas stöd."

"Kommissionen för de mänskliga rättigheterna arbetar mycket trögt och byråkratiskt. Vi kan inte fortsätta att väcka förväntningar hos de anhöriga", fortsätter Loyola, "i så fall blir vi också medskyldiga. De frågar oss 'var kan vår son finnas?'. Vi kan inte svara. Skall vi alltså bara resa omkring och inte få reda på någonting? Vad skall vi säga till den ensamstående mor som har fostrat sina två söner, 14 och 16 år gamla som nu är försvunna. Skall vi svara att vi lagt fram det för FNs arbetsgrupp och nu får du ge dig till tåls i ett eller ett par år...?"

"Beskydd"

"Eller ta fallet med arbetsgruppens rapportör som for till Guatemala för att undersöka anklagelser om brott mot de mänskliga rättigheterna. Cecilia från Chile fyller i: "Han talade bara med regeringens

myndigheterna. Sedan lämnade han en rapport till FN där det sägs att de taggtrådsomgivna läger där civilbefolkningen hålls fången bara är till för att 'beskydda dem'".

"Chiles representant (den ökände general Carrasco), förebrådde mig för att komma med överdrivna siffror - 2 500 försvunna i Chile. Jag svarade att jag för min del tror att de är många fler men att det i nuvarande läge inte är möjligt att få fram det exakta antalet. Han menade att han på sin höjd kunna acceptera den siffra som FNs 'specielle rapportör för Chile' (som chilenska regeringen inte samarbetar med) har lagt fram. Det vill säga bara de 635 fall som *Vicaría de la Solidaridad* (Kyrkans hjälporganisation) hade presenterat, och där alla detaljer är bevisade."

"Vår kamrat Zenaida Velázquez, från Honduras, som talade med sitt lands representant, fick uppleva hur denna svarade: 'Hör nu, jag är en yrkesfunktionär. Jag har inget med det här att

att uppgifter som vi ger till kommissionen vidarebefordras till de anklagade regeringarna. Det håller vi för ett grymt skämt."

Den argentinske ministern lovade att de skulle göra allt som stod i deras makt för att få alla dessa fall utredda."

"Plaza de Mayo-mödrarna" i Buenos Aires. Nu kräver de hårdare tag!

Utdrag ur tal hållet i Genève 1982 av Theo Van Boven, f.d. direktör för FNs Kommission för de Mänskliga Rättigheterna.

"Vi vill påminna om att FN och dess Deklaration om de mänskliga rättigheterna kom till stånd som ett svar på ett av de mest massiva och hänsynslösa angreppen mot det mänskliga livet som världen någonsin upplevt.

Alltsedan FN bildades har det planlagda angreppet på mänskligt liv setts som vår tids skamligaste skymf. Och likväl har vi sedan dess sett och kan fortfarande se att det begås folkmord, att det förekommer politiskt motiverade utrotningskampanjer, massmord, godtyckliga och summariska avrättningar, tortyr, försvinnanden, massaker på flyktingar och ett urskillningslöst dödande vid väpnade konflikter.

Man kan ha olika uppfattningar om hur många som mördats, dödsdöms eller försvunnit. Deras antal, som kan räknas i tusen och tiotusenden, överstiger många gånger gränsen för vad vi moraliskt och förståndsmässigt kan uppfatta. Det är omöjligt att sätta sig in i de lidanden och den smärta som tillfogats hela befolkningar, ja, hela generationer. Och bakom alla dessa siffror finns mänskliga varelser för vilka den Universella Deklaration om de Mänskliga Rättigheterna blev skriven och "Rätten till Liv" proklamerad lika mycket som för er och för mig."

► göra. Jag tycker att er situation är tråkig, jag respekterar djupt er organisation, men tyvärr kan jag ingenting göra. Men förebär oss för att vi protesterade kunde han."

Politisk fråga

"Vi mötte ändå många människor och organisationer som visade förståelse för och stödde vår aktion.

Den argentinske ministern lovade att de skulle göra allt som stod i deras makt för att få alla dessa utredda. Där är man på det klara med att frågan är politisk, inte bara humanitär."

Zenaida Velázquez påminner om att Centralamerika för närvarande står i brännpunkten för USA-imperialismens aggression. Värst är situationen i Guatemala. Sedan 1954, då den demokratiska Arbenz-regeringen störtades av CIA, har 350 000 personer försvunnit och mer än 100 000 mördats. Mot den indianska majoriteten pågår ett rent folkdöd. El Salvador har en lång historia av repression. 1932 mördades 30 000 människor vid ett bondeuppror. Den folkliga rörelsen har vuxit sig allt starkare. I dag för folket sedan fyra år tillbaka en kamp på alla plan för sin befrielse och repressionen

har krävt tusentals offer försvunna och mördade. Mängder av bönder har flytt till Honduras och en osäker tillvaro i läger, för honduranska armén tillåter salvadoranska nationalgardet att genomöka lägren på sin jakt efter subversiva. När honduranska Caritas 1980 avslöjade hur El Salvadors och Honduras' militärer hade massmördat flyktingar på väg över gränsfloden, utsattes organisationens arbetare för en mordkampanj. Många präster måste fly utomlands.

Avrättar vittnen

Det är ingen hemlighet att USA har marinsoldater i landet. I juni skall de hålla gemensamma manövrer (Pine III) i gränsområdet mot El Salvador. Det är här som flyktinlägren ligger. Nu flyttar man dessa läger längre inåt landet till Olando-provinsen, tydligen för att slippa vittnen till sina invasionsförberedelser. "När jag lämnade mitt land för ett par veckor sedan", säger Zenaida, "hade man just funnit 14 lik, tre kvinnor och elva män, som visade sig tillhöra salvadoranska flyktingar på väg hem. Hellre än att tillåta detta så avrättade man dem".

Förhandlingar mellan USA och Honduras har skett bakom folkets rygg. Man

stuntar i att grundlagen förbjuder att främmande trupper uppehåller sig i landet, inte ens på genommarsch. Men nu finns de där permanent. Officiellt förnekades att amerikanerna höll på att bygga en bas tills marinsoldaterna installerade sig där, och 1 200 salvadoranska soldater togs emot för träning.

Trotsar repressionen

Sedan 1981 pågår ett ökat förtryck mot bonde-, arbetare- och försvinnanden. Hittills har 44 människor av olika nationalitet försvunnit. Man gör inbrott i de folkliga organisationernas lokaler för att skrämja till tystnad. Den enda grupp som nu öppet vänder sig mot regeringen är Gruppen av anhängare till försvunna politiska fångar, som varje fredag håller ett möte. "Som symbol använder vi en vit schalet", berättar Zenaida. "Gruppen bildades i november '82 och arbetade nästan helt underjordiskt. Vårt första offentliga möte hölls samtidigt som påven Johannes Paulus II var på besök i landet i mars '83. Regeringen försöker komma åt oss genom att se till att vi inte får ett arbete eller att vi blir avskedade om vi har ett. Själv kan jag inte få arbete eftersom jag är verksam i FEDEFAM."

FN-dokument

Question of enforced or involuntary disappearances

Date: 16 December 1983. Adopted without a vote

Meeting: 100. Report: A/38/680

The General Assembly,

Recalling its resolution 33/173 of 20 December 1978, entitled "Disappeared persons", and its resolution 37/180 of 17 December 1982 on the question of enforced or involuntary disappearances,

Bearing in mind Commission on Human Rights resolution 1983/20 of 22 February 1983, 119/ by which the Commission decided to extend for one year the term of the mandate of the Working Group on Enforced or Involuntary Disappearances, and Economic and Social Council decision 1983/141 of 27 May 1983, by which the Council approved the Commission's decision,

Convinced that the action taken, in consultation with the Governments concerned, to promote the implementation of the provisions of General Assembly resolution 33/173 and other United Nations resolutions relevant to the plight of missing or disappeared persons should be continued.

Expressing its emotion at the anguish and sorrow of the families concerned, who should know the fate of their relatives,

1. Welcomes the decision taken by the Commission on Human Rights to extend for one year the term of the mandate of the Working Group on Enforced or Involuntary Disappearances as laid down in Commission resolution 1983/20;

2. Expresses its appreciation to the Working Group for the work it has done and to those Governments that have co-operated with it;

3. Calls upon the Commission on Human Rights to continue to study this question as a matter of priority and to take any step it may deem necessary to the pursuit of the task of the Working Group when it considers the report to be submitted by the Group at its fortieth session;

4. Appeals to all Governments to provide the Working Group and the Commission on Human Rights with the full co-operation warranted by their strictly humanitarian objectives and their working methods based on discretion;

5. Renews its request to the Secretary-General to continue to provide the Working Group with all necessary assistance.

Sanningen nära

Cecilia Rodríguez från Chile berättar att man förra året var nära att få reda på många försvunnas öde: "En kvinna i Santiago hade anmält en stöld i sitt hem. Efter undersökningen blev kvinnan själv arresterad av polisen, och fördes till elfte kommissariatet. Anledningen? Hon var i gamla register efterlyst som medlem av ett vänsterparti".

Av hennes deklaration framkom nu att hon hade varit anställd av DINA/CNI mellan 1974 - 80.

Vi gick till militärdomstolen och anhöll om att få träffa henne. Jag hade själv sett henne då jag blev arresterad och jag såg henne tortera flera kamrater. Dessutom var hon igenkänd av många mödrar till försvunna, som sett henne i de patruller som fört bort deras söner.

Gick till H. D.

Nu fanns det alltså en möjlighet att göra en grundlig undersökning. Men de enda som tilläts tala med henne var advokater från Vicarian. Vi gick till ordföranden för Högsta Domstolen och förklarade att vi hade ovedersägliga bevis för att denna person var skyldig till kidnappningar och försvinnanden av många av våra anhöriga. Men hon blev släppt och gömdes undan av regimen.

Detta är den enda gång, i det chilenska fallet, som vi sett möjligheten att få veta något om våra försvunna anhöriga. Men vi kunde alltså inte få ett definitivt besked.

Ingvar Enghardt

Med pistolen i nacken...

I Chilebulletinen 1/84 återgav vi en Amnesty-rapport om hur chilenska arbetaren Sebastián Acevedo brände sig till döds för att tvinga CNI (säkerhets polisen) att släppa hans son Galo och dotter Maria och väcka opinion mot tortyr och brotten mot de mänskliga rättigheterna. Här följer i utdrag de vittnesmål som Maria och Galo avlade om CNI.

De ingår i en dokumentation om tortyren i Chile, som Amnesty International sammanställt.

(Maria greps i hemmet.)

De band för mina ögon och körde mig först till sitt hökvarter och därefter till ett hus där det fanns åtminstone 15 personer. När jag vägrade tala slog de mig i ansiktet så att huvudet for runt. Sedan slog de mig i magen. Då jag ändå vägrade att tala började de göra snuskiga anmärkningar om mej. De körde mig till en av mina vänner som måste ge dem mitt namn. Då jag fortsatte säga sa de att jag skulle ta av mig kläderna. Jag vägrade. Då slet de kläderna av mig och gjorde narr av mig. Jag teg fortfarande. De satte mig i ett annat rum. Efter 5-10 minuter flyttades jag igen och de sa att nu skulle jag få se vad repression var för något. En av dem sa — "lägg henne på 'parrilla' så får vi ge henne lite elchocker". Någon av dem högg tag i mig och band fast mig till händer och fötter på en järnsäng. De klämde fast något på lilltån, hällde vatten över mina ben, vagina och bröst och började med elchocker. Först sa de "vi testar", "vi testar". Sedan började de förhöra. De höll på ungefär en kvart. Hela tiden hade jag ögonbindel. De ville veta vilket parti jag tillhörde och om jag var med i någon väpnad grupp. Jag är inte med i vare sig det ena eller det andra. Slutligen upphörde de med den tortyren, klädde på mig och tog mig ut på någon slags gård. Där tvingade de mig på huk. Så fortsatte de förhöret. Av och till hånade de mig med fräcka tillmälen, knuffade mig, slängde vatten i ansiktet på mig, trampade på mig och gav mig slag i ansiktet; en av dem gav mig en spark i njurtrakten. Jag hade handklovar. Dem tog de av och satte runt

27 maj i Santiago: Polisen angriper dem som protesterar mot antiterroristlag och tortyr. ("Solidaridad")

benen varefter de slet dem av mig med våld. Torsdag och fredag fortsatte knuffandet och vattentortyren...

Vittnesmål av Galo Acevedo Sáez

(Galo togs på arbetet.)

De startade bilen, satte på mig ögonbindel. De gav mig knytnävsslag i magen medan de frågade mig om en viss Pedro, som jag aldrig träffat. De frågade om jag visste varför jag blivit hämtad och när jag svarade nej, fick jag fler knytnävsslag i magen. En ny person kom in och de tog mig till ett ställe som av ljuden från tåg- och biltrafik och havet att döma måste varit Playa Blanca. Jag sattes på en stol i hetaste solen och de fortsatte slå mig. På eftermiddagen tog de in mig i huset till ett bord med en annan person som jag sade att jag inte kände. De slog igen. Sedan tvingade de mig svälja socker och hällde vatten i mina öron. På hela dagen fick jag inget att äta. Vid 9-tiden på kvällen visade de var vi skulle sova.

10 november. Vi väcktes och togs ut på gården varefter förhöret fortsatte. De var fulla. De frågade vilken politisk grupp jag tillhörde och vilket falskt namn jag använde i mina politiska aktiviteter. Jag sade att jag inte hade något. De frågade om jag kände Maria. Jag sade att hon är min syster...

11 november. Tidigt hörde vi någon vråla av smärta från tortyren, tydligen elström. En man togs in i vårt rum. Han jämrade sig. En läkare från CNI ställde frågor till honom. För att vi inte skulle höra vad som sades slog man oss med handflatan i över öronen ("telefonen") som gör ont och gör att det ringer i öronen. Var gång agenterna kom in slog de mig i magen.

12 november. Vid midnatt togs jag ut ur rummet och tvingades läsa något inför en TV-kamera med en pistol i nacken. Jag var rädd och började läsa från en tavla där de skrivit med blå tuschpenna vad jag skulle säga. Att jag varit med om alla incidenter där vapen och sprängämnen använts, vilket är falskt då jag sysslat med varken det ena eller det andra. Vid 3-tiden på morgonen sa de till mig att följa med till en bergshöjd, Buen Retiro, för att leta efter en vapengömma. De hittade ingenting.

På morgonen började de behandla mig väl. Jag skulle inför militäråklagaren. Behandlingen var fullständigt falsk och cynisk eftersom jag samtidigt kunde höra hur de slog någon annan. Jag fick lite att äta och blev tillsagd att svara "ja" på alla frågor från åklagaren. Om jag inte lydde skulle jag bli anhållen igen och då skulle det gå illa. Var gång de slagit mig måste jag ta ett bad efteråt så att blåmärkena skulle försvinna. ■

ENHET NU!

— Jag var nyligen i Chile och kunde under några månader uppleva den nya fasen i kampen mot militärdiktaturen. Hur folket i och med den första "nationella protestdagen" i maj i fjol brutit med sin rädsla och nu i massiv omfattning och med arbetarrörelsen i täten med olika kampformer utmanar diktaturen för att återerövra frihet och demokrati.

Oppositionen i Chile har just genomfört sin nionde "nationella protestdag". I spetsen för uppropet till protesten stod som vid tidigare tillfällen, Nationella Arbetarkommandot (CNT), bildat efter den första nationella protesten (11/5 -83). I CNT ingår de stora fackliga organisationerna, som tillsammans representerar merparten av den organiserade fackföreningsrörelsen i Chile, nämligen: Nationella fackliga samordningen (CNS), Demokratiska arbetarrörelsen (UDT), Privattjänstemännens fackförbund (CEP-CH), Förenade fronten arbetare (FUT) och koppararbetarnas mäktiga fackförbund (CTC).

Vi bör dock inte glömma vad de politiska partierna betytt under alla dessa år, i första hand vänsterpartierna. Det är i Chile omöjligt att skilja mellan den fackliga och den politiska kampen. Fackföreningsrörelsen har ända från första början haft starka förbindelser med arbetarpartierna och alltid spelat en viktig roll i Chiles politiska liv. Det som nu pågår i Chile följer alltså gammal fin tradition.

Den fackliga kampen allt starkare

Efter den ekonomiska "Chile-modellens" totala kollaps i slutet av 1982, följde en politisk kris, den svåraste sedan 1973. Under 1982 hade BNP sjunkit med 14 procent jämfört med 1981! 1983 steg arbetslösheten till 35 procent, hela bankväsendet gick "tekniskt sett" i konkurs, industrisektorn krossades systematiskt, och så vidare.

Det missnöje, som hade ackumulerats var nu så stort, att när CTC kallade till den första "nationella protestdagen" i maj 1983, anslöt sig omgående samtliga ovan nämnda fackliga organisationer samt ytterligare många andra av olika karaktär, tex de bostadslösa och sluminvånarna, studenterna, lärarna och andra så kallade professionella (akademiker o d), detaljhandlare, småföretagare, med flera. Sedan dess har de alltså, genomfört ytterligare åtta liknande protester.

500 tusen för enhet

I november månad ordnade så oppositionen det största massmötet någonsin sedan militärkuppen. En halv miljon människor samlades till möte i Santiago, där samtliga partiers flaggor och Salvador Allendes porträtt bildade en imponerande 'skog'. Enhet och konsekvens i kampen mot tyranniet var det budskap som de församlade gav uttryck för. Vid förstamajfirandet i Santiago i år samlades 250 000 personer för att uttrycka samma vilja: Bort med diktaturen! Demokrati nu!

Tre stora

De nio nationella protestdagar som hittills förekommit har sammankallats av olika organisationer; i de flesta fallen av fackliga organisationer, andra gånger av de politiska partierna (eller tillsammans), någon gång också av andra organisationer. I bland har protesterna sammankallats av delar av CNT, i något fall av vissa partier en dag,

dagen därpå av andra partier. Detta återspeglar något som är en verklighet inom oppositionen i Chile i dag, nämligen de stora politiska och ideologiska motsättningar som existerar och som organisatoriskt uttrycker sig i tre olika politiska grupperingar inom oppositionen: två stora fronter, den "Demokratiska alliansen" och den "Folkliga demokratiska rörelsen" (MDP), samt det så kallade "Socialistiska blocket".

I "Demokratiska alliansen" (AD) ingår en del av högern ("republikanska högern"), Kristdemokratiska Partiet, en del av Socialistiska Partiet plus de socialdemokratiska tendenserna. I MDP ingår enbart vänsterpartierna: Chiles kommunistparti, en del av Socialistpartiet, MAPU-OC och Revolutionära vänsterrörelsen, MIR.

MDP har krävt bildandet av en enda oppositionsfront mot juntan, men har hittills inte lyckas. CNT har nu också uppmanat alla oppositionella politiska och fackliga grupper att bilda en stor enad front. Splittning i kampen gynnar naturligtvis enbart diktaturen.

Gemensamma drag

Det är svårt att i detalj redovisa varje nationell protestdag, men vi kan visa på några gemensamma drag:

- De sammankallande har varit olika, men deltagandet mycket massivt och brett.

- När det gäller kampformerna varierar dessa, beroende på vilka sociala sektorer som deltar. Möten, "kstrullkonserter", stopp i kollektivtrafiken, biltutan-

Hundratusentals arbetare demonstrerade 1 maj för första gången på tio år, för demokrati och ett människovärdigt liv. ("Solidaridad")

de, "mörkläggnings" av gator och stadsdelar, barrikader, strider mot polisen i flera städer, hårda i kåkstäderna, bomber mot polisstationer, elkraftverk, och så vidare.

● Juntan har som tidigare svarat med förtryck i olika former beroende på vilka sociala sektorer det gäller: arresteringar, brutala batongslag, stormning och skjutande med skarp ammunition i slumområden. 62 döda (varav flera barn), hundratusentals sårade och tusentals arresterade under protestdagarna visar än en gång diktaturens rätta ansikte. Det nådde sin kulmen när juntan vid den tredje protesten i juli 83 mobiliserade 18000 militärer bara i Santiago i en styrkedemonstration som till och med juntatrogna betraktade som "oproportionell".

● När det gäller deltagandet har detta varierat, men studenterna och medelklasssektorerna har varit stabila, från de fackliga sektorerna har det varierat mycket, medan sluminvånarna (*po-bladores*) ständigt ökat sitt deltagande och sin styrka.

Skapar förvirring

Juntan har försökt splittra oppositionen och vinna tid genom att inleda en "dialog" med en del av oppositionen (Demokratiska alliansen) mellan fjärde och femte protesten (i augusti), och medan förtrycket pågick som värst i kåkstäderna. "Dialogen" misslyckades totalt. Juntan var aldrig inställd på någon som helst eftergift åt oppositionen. Denna dialog orsakade dock förvirring bland folket.

Mellan de olika nationella protesterna har folket på olika sätt fortsatt sin mobilisering. Nya sektorer ansluter sig ständigt till kampen mot juntan.

De politiska partierna (även högern och fascistiska grupper) uppträder nu offentligt, organiserar öppna möten och förstärker sin organisation inför de kommande stora striderna.

Bort med Pinochet

Det råder enighet inom oppositionen vad gäller målet för kampen: diktaturen måste bort, bildandet av en konstituerande församling och inkallande till allmänna val så fort som möjligt, däremot har man ännu ej lyckats bilda en gemensam front mot diktatur och för demokrati. Det kristdemokratiska partiet och högern vill inte ingå i samma front som Chiles kommunistparti (PC), än mindre med MIR. De båda partierna menar att PC "legitimerar" våldsamma kampformer, vilket ur deras synpunkt är oacceptabelt. PC svarar genom att påminna om vilka som verkligen använt våld och terror i mer än 10 år: nämligen diktaturen, och därför anser PC att folket har rätt att resa sig, något som nu sker sedan en längre tid.

Det faktum att man trots att CNT vid en nationell konferens röstade för en "nationell strejk", vilket betyder att få Chile att stanna helt och hållet, inte kunnat komma överens om NÄR strejken ska genomföras (man sa: beslut skall fattas inom tre månader), visar de stora politiska motsättningar som finns inom oppositionen.

Enas!

Det är bara att konstatera att så länge oppositionen mot juntan inte går samman i en gemensam front, kommer diktaturen att ha chansen att förlänga folkets lidande. CNT har nyligen vänt sig till de politiska grupperingarna och sagt: "Det är ni som måste göra upp om era motsättningar. Om ni enas, kommer hela vår folk att ansluta sig i en stor front, som kan legitimera sig som ett alternativ till diktaturen. Då kan tyrannen börja räkna sina dagar."

Men eftersom de som svälter och ser sina barn prostituera sig inte kan vänta länge till, kommer de allra fattigaste att resa sig, med eller utan enhet. De har redan väntat länge nog. Att försöka ena oppositionen är också att i praktiken hylla kamrat Salvador Allendes och alla de stupades minne.

Att förstärka vår solidaritet med dem som kämpar utan att ge upp, är att bidra till att förkorta det chilenska folkets tragedi. Må inte sektoriseringen förlänga denna tragedi!!

Martin Palmgren
Maj 1984

Foto: Ingvar Enghardt.

När 1 maj-mötet upplöstes började slaget mellan stenar/ buteljer och tårgasbomber/ vattenkanoner. ("Solidaridad")

PINOCHET I NY BYGGSKANDAL

I början av 1984 avslöjades att Pinochet låtit uppföra en stor bunker i "Führerstil" åt sig själv. I mars avslöjades att han byggt ytterligare en lyxvilla med tillhörande 24 kilometer motorväg. Kostnaden är 3 miljoner dollar. Pinochet sade efter avslöjandet att villabygget var en "överföring av hans egna sparpengar".

JOURNALISTER PROTESTERAR

Chile (IPS) — Det chilenska journalistförbundet har reagerat häftigt på en ny presslag som införts landet. Lagen kom till för att skydda privatliv, och anses skraddarsydd för att hindra pressen från att behandla Pinochets husaffärer.

CENSUREN SKARPS

Tidskrifterna Hoy, Análisis, La Bicicleta, Fortín Mapocho, Apsi och Causa, är numera underkastade förhandscensur. Análisis-redaktören Juan Pablo Cárdenas arresterades för andra gången då han publicerade att 75 procent vill bli av med Pinochet. Jorge Lavandero blev i mars nedslagen och frånrövd sin portfölj med korrupsionsbevis som han publicerade i Fortín Mapocho.

CHILE: NY FÖRTRYCKARLAG ANTAGEN I CHILE

Santiago, 18 maj, — NV — Militärregimen har stiftat en ny repressionslag som döpts till "anti-terrorist-lagen", medan oppositionen kallar den för "terrorist-lagen" eftersom den rättfärdigar statens repressiva åtgärder sedan 1973.

Enligt den nya "anti-terrorist-lagen" kommer alla personer som begår attentat eller som "sprider doktriner som förespråkar våld" att betraktas som terrorister. Personer arresterade under denna lag kan hållas fängslade i 20 dagar utan

att en domare kontaktas och förhören kan hållas utanför domstol — under pågående rättegång — på lokaler som inte behöver avslöjas.

Genom den nya lagen kommer säkerhetstjänsten CNI:s inflytande att växa. Enligt lagen kommer det civila rättsväsendet fortsätta att använda sig av den vanliga poliskåren medan det militära mycket väl kan ta CNI:s tjänster i anspråk. CNI tillåts också själva arresterar folk efter egen bedömning.

Lagen har orsakat en våg av protester från oppositionen, den katolska kyrkan och de organisationer som arbetar för de mänskliga rättigheterna. Politiska brott jämställs med terrorism utan att ange gränserna.

STUDENTSTREJKER

Den 12 april lamslogs Chiles universitet av en generalstrejk som utlysts av studentorganisationen CECH.

Väldsamman sammanstötningar ägde rum med polis. Studenterna kräver att universiteten skall avmilitäriseras, att nedskärningar stoppas samt att autonomi och demokrati införs på universiteten. De Pinochettrogna studentledarnas uppmaning att fortsätta undervisningen fick liten effekt. Aktionen stöddes av den fackliga landsorganisationen CNT.

MAPUCHE-LEDARE ARRESTERADE

Den 27-29 mars arresterades på order av inrikesminister Jarpa, ledningen för mapucheorganisationen Ad-Mapu i Temuco. Bland dessa José Santos Mellao, koordinatör, Ilma Huaquimir, Domingo Himeo och Rosamel Villamán. De förvisades bli till det ökända Chacabuco i Anderna i norr. Dådet utlöste starka protester i hela världen.

Den 4 april blev flera mapucheindianer skadade under sammanstötningar mellan polis och mapuches i Miquilhuereservatet i Araucoprovinzen, södra Chile. Ett 30-tal poliser ville avbryta en chueca-match (traditionell sport som påminner om hockey). 400 mapuches gick till motangrepp med chueca-stavarna.

CHILE: KRIGSRÄTT UPPSKJUTEN

Santiago, 14 maj — NV — Med 7 röster mot 4 beslöt Högsta domstolen i Santiago att uppskjuta krigsrättegången mot dem som anklagats för mordet på General Carlos Urzúa, efter att försvaret lagt in en anhållan om "status quo" dvs att inget nytt kan tillföras målet. Enligt domstolsutslaget uppskjuts rättegången tills att Högsta domstolen hunnit behandla försvarets advokaternas inlägga om "otillämplighet" vad gäller krigsrättegång mot de anklagade.

Högsta domstolens beslut kom strax innan den militära domstolens medlemmar skulle utses. Det är dessa som kommer att döma de fem anklagade personerna. Militäråklagaren har begärt dödsstraff för tre av de fem, dvs Hugo Marchant Moya, Jorge Palma Donoso och Carlos Araneda Miranda, medan de övriga två: Susana Capriles Rojas och Marta Soto González riskerar fem års fängelse.

De fem anklagade har själva berättat hur de torterades och hur de tvingades skriva under dokument de själva inte ens fick läsa.

PINOCHET FICK BACKA!

Sju gruvarbetare från El Teñiente statliga koppargruvor söder om Santiago, har genomfört den längsta hungerstrejken i Chiles historia: 27 dagar. De krävde att få sina jobb tillbaka efter att ha varit avstängda i ett år för en demonstration. Strejken började 28 april och avbröts 25 maj, efter kyrkans medling. De skall få sina arbeten och rättigheter tillbaka. Den 24 maj sa Pinochet: "De kommer inte att återanställas! Ger jag med mig så kommer de att starta hungerstrejker i hela Chile."

Därmed erkände diktatorn vilken situation de chilenska massorna lever i.

"UPPLYSTA STIGEN" DÖDAR KVINNOR OCH BARN

TT—AFP. Femton personer, däribland kvinnor och barn, dödades vid en attack nyligen i Peru av den maoistiska gerillarörelsen Sendero Luminoso (Upplysta Stigen). Trehundra gerillamän anföll en by i Ayacuchoprovinsen.

VAD GÖR BRANKÄREN?

River ner? — Nej, sätter opp... Lars Igeland i Gällivare som sände oss bilden berättar hur Latinamerika och Afrikagrupperna i höstas lyckades engagera ett tjugotal olika föreningar — och tomt brandkåren — i en solidaritetsvecka för Centralamerika och Södra Afrika.

Politiska föreningar stödde annonsen med 100:- var, även centern och socialdemokraterna. Där får man veta att SAP-kvinnorna samlar in glasögon till Nicaragua, Lutherhjälpen kläder till Södra Afrikas flyktingar, fotbollsklubbar skänker bollar till ANC (Sydafrika)

och sjukvårdsanställda inventerar överskottsmateriel, f.v.b.

Kyrkans Ungdom fixade fikaten, VPK bokbordet och, som sagt, brandkåren satte upp banderollen tvärs över Storgatan. Skolorna passade på att lägga sina tredjevärlden-studier till solidaritetsveckan och bekostade tillsammans med Kulturnämnden, som gav 5 000 kronor, de sex föredragshållarna och artisterna. Nicaraguainsamlingen fick fem tusen kronor.

Ett hundratal aktiva drog lasset men omkring tusen personer deltog i arrangemangen.

DEN LATIN-AMERIKANSKA LEVNADSNIVÅN KRAFTIGT SÄNKT ENLIGT IDB

Washington, 23:e mars, - NV - Den Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB) överlämnade idag en rapport om den ekonomiska situationen i Latinamerika som bekräftar den kraftiga sänkning av levnadsnivån som befolkningen i hela området utstås för, tack vare den enorma utlandsskuld som tynger kontinenten.

IDB-rapporten visar att den genomsnittliga levnadsnivån i alla de latinamerikanska länderna är samma som 1960, dvs att tillbakagången och det ekonomiska förfallet har omöjliggjort alla framsteg, under mer än tjugo år.

Under 1983 har de totala investeringarna minskat med 13 procent och livskvaliteten med sex. Konsumtionen inom den offentliga sektorn har minskat med 40 procent vilket lett till en kraftig ökning av arbetslösheten.

Rapporten pekar på sänkta ekonomiska möjligheter inom alla områden i alla kontinentens länder under förra året, samtidigt som dessa mer än någonsin tvingades acceptera IMF:s restriktiva förslag för att omfinansiera lånen.

BOLIVIA: UTLANDS-BETALNINGARNA INSTÄLLDA

La Paz, 30 maj - NV - Efter fruktlösa förhandlingar med den mäktiga landsorganisationen COB meddelade landets president att Bolivia inställer samtliga betalningar på landets utlandsskuld. Detta var det krav som COB ställt för att stödja en nationell krisplan ämnad att lösa den ekonomiska, politiska och sociala krisen i Bolivia.

CIA FORTSÄTTER ATT AGERA UTAN EXTRA-BIDRAG

Washington, 28 maj - NV - Trots att representanthuset vägrat godkänna ytterligare medel till CIA:s covert actions i Centralamerika kommer CIA att fortsätta med sina aktioner i området.

Talesmän för CIA sade att även om organisationen

saknar medel för att finansiera de kontrarevolutionära styrkorna i Nicaragua, så har man fortfarande pengar för att CIA:s egna personal ska kunna fortsätta med attackerna. Talesmannen tillade att kontrarevolutionärerna dessutom förfogar över pengar och vapen tillräckligt för att de ska kunna fortsätta striderna till och med oktober. Därefter kommer CIA trots representanthusets beslut att åter kunna tillskjuta medel.

Samtidigt meddelade en representant för den antisandinistiska FDN i Honduras huvudstad, att man nu förbereder en större attack mot Managua och andra större nicaraguanska städer. Enligt FDN-representanten kommer attacken att genomföras i juli med mellan 10 och 12 000 man. Dessa kommer att sätta in sin attack mot i första hand "militära mål" i de nämnda områdena.

USA: PRESIDENT-RÄDGIVARE FÖRSVARAR "HEMLIGA AKTIONER"

Washington, 14 maj - NV - I en direktsänd intervju för TV-bolaget NBC, försvarade Nationella säkerhetsrådets rådgivare Robert Mc Farlane CIA:s hemliga aktioner i Centralamerika, enligt Farlane var dess "Covert Actions" en mellanlösning mellan direkt intervention och fullständig likgiltighet inför problemen i regionen.

Mc Farlanes uttalanden betecknats som det råaste försvaret av CIA:s aktiviteter hittills och har väckt nya diskussioner i Kongressen. Enligt Mc Farlane försvarade CIA USA:s intressen och om det vore nödvändigt skulle regeringen även överväga att skicka trupper till Centralamerika. Rådgivaren underströk dock att man ännu inte nått det stadium då detta vore nödvändigt och uttryckte förhoppningar om att det skulle gå att undvika. Enligt Mc Farlane var det nödvändigt att fördubbla militärhjälp till El Salvador eftersom regeringen har uppgift om att Kuba kommer att göra sammalunda för den salvadoranska gerillan. Han tillade att USA:s spionorganisationer lyckats få fram uppgifter om att gerillan förbereder en större offensiv till i oktober jämförbar med "tet"-offen-

Coca-Cola-fabriken i Guatemala är åter igång. Det är en stor framgång först och främst för de närmare 500 arbetare och tjänstemän som i flera månader ockuperat fabriken och slagits för att driften ska fortsätta, skriver HTF-tidningen 10/84.

Men det är också en framgång för alla de fackliga organisationer världen över (blå HTF i Sverige) som med olika solidaritetsaktioner stöttat Coca-Colapersonalen. Det som nu hänt är ett bevis för att internationellt fackligt samarbete kan ge resultat.

siven i Vietnam 1968. Skillnaden skulle dock vara att nordamerikanska trupper denna gång inte skulle behöva delta eftersom Honduras och El Salvadors arméer är tillräckligt utbildade för uppgiften.

Mc Farlanes framträdande i TV kommer strax innan representanthuset ska behandla president Reagans begäran om ytterligare medel för CIA:s aktioner i Centralamerika. Senaten har redan godkänt tilläggsanslagan.

NICARAGUA: MISKITO-INDIANER AVSLÖJAR CONTRASATTACKER

Washington, 28 maj - NV - Vid ett seminarium som anordnats av senator Edward Kennedy avslöjade representanter för miskito-indianer i Sumubila, Nicaragua, att de attackerats av kontrarevolutionärer som dödade åtta av miskito-stammens medlemmar. Attacken genomfördes den 17 april och kontrarevolutionärerna brände ner byns sjukhus (som behandlar 3 000 miskitos) sköt mot invånarna och kidnappade några av dem.

Ett av vittnena avslöjade att contras dödat hans 9-årige son medan en annan miskito-indian berättade att contras först utsatt hans förstfödde son på 17 år för sexuella övergrepp och sedan bortfört honom. Seminariets deltagare bestod till huvuddel av direkta of-

fer för våldet i Centralamerika. Enligt de uppgifter som redovisas i USA har 150 000 människor mördats de senaste fem åren i Centralamerika

EL SALVADOR: DÖDS-SKVADRONERNAS BESKYDDARE TILL VÄSTTYSKLAND

San Salvador, 28 maj - NV - Chefen för finanspolisen, överste Nicolás Carranza, kommer att skickas till Västtyskland som militärattaché för El Salvador. Carranza har anklagats för att ha grundat och senare beskyddat de dödskvadroner som de senaste åren agerat i landet. El Salvadors nye president, Napoleón Duarte, lovade i Washington att Carranza skulle avlägsnas från sitt ämbete, som ett bevis för att de mänskliga rättigheterna respekteras. Carranza har också anklagats för att vara CIA-agent. Ytterligare en hög officerare, överste Mario Denis Morán, kommer att skickas utomlands. Han är misstänkt för att ha deltagit i mordet på två nordamerikanska biståndsarbetare i januari -81. Det kan tolkas om ett skämt att han nu utsetts till salvadoransk representant vid den interamerikanska försvarsskolan i Washington.

Två av officerarna har alltså nu omplacerats men till domstol har endast soldater av lägre rang förts. Åtgärderna anses dock av USA som tillräckliga för att El Salvador ska få det bistånd Duarte ska ha önskar.

TRANSNATIONELLA STÖDLIGAN

HENRY KISSINGER, nyckelfigur i USAs aggressiva utrikespolitik deltog nyligen i den sk Bilderberg-gruppens Sverige-konferens. Här samlades några av västvärldens storbankirer och högerpolitiker — med Palme-lunch — för att enas om strategin. Med Kissingerrapporten i färskt minne manade SAMCA till demonstration. Sara Lidman talade.

Kamrater

DÄRINNE sitter nu en junta av vår tids rikaste män som en ockupationsmakt i ett högkvarter — och rådslår om kriget mot tredje världen — hur utsvältningen av tredje världen ska kunna samordnas — kan Sverige ge något råd? som ett av de tio rikaste länderna? är inte J R i Dallas en svensk när allt kommer omkring?

Vi som står här utanför grindarna har kommit för att vi skäms — att krigsförbrytaren Kissinger räknar med Sverige som en frivillig allierad i det utsvältningskrig han planerar och för.

Häromdagen nåddes vi av nyheten att Dow Chemical, världens ledande giftföretag, tvingats betala skadestånd till de USAs söner som sänts till Vietnam med uppdrag att döda det landets skogar och folk. Det var för mer än femton år sen — och soldaten var som en frivillig legoknekt. Och även om träden anklagade honom när de dog, och de nyfödda med fosterskador var en himmelskriande syn, därborta i Vietnam — så gick han bara på order! så var dock USA hans fosterland! så krävde dock Frihetsgudinnan att han fällde giftet! så var dock detta krig ett försvar för de mänskliga rättigheterna! så kunde icke han ta ansvar för stridsmedlens innehåll! och han är absolut oskyldig... ända tills fenoxysyrorerna gör med honom och hans barn samma sak som de gjorde med träd och folk i Vietnam; och fastän kriget mot tredje världen oftast sker med

andra stridsmedel än dem som användes i Vietnam så är det ett krig med svält som vapen en människoförintelse, där vi medborgare, arbetare och aningslösa konsument i världens tio rikaste länder utgör fotfolket, en omedveten legoarmé.

Det är därför vi måste taga reda på stridsmedlens innehåll — hungervapnet mekanik — innan det drabbar oss själva, eller våra barnbarn, tusen mil från krigsskådeplatsen.

Låt oss nämna ett exempel där Sverige ställt till förfogande kapital, dvs stridsmedel, som bidragit till utplundringen av tredje land.

När Gränges fått en miljard av svenska staten för LKAB gick Gränges samman med Bethlehem Steel — som gjort sig miljarder i Venezuela. De bildade bolaget Lamco i Liberia och tog ett berg av järn från Liberias folk — utan att ge något igen utom hunger och förakt. Järnpriset sjönk i hela världen — till skada också för de svenska malmfälten. Vad behövde Gränges tänka på det?

Kapitalet har inget fosterland.

Det kan flytta vart det vill.

Den fria världen är just detta: de rikas frihet att flytta — och att smäda varje folk de plundrar.

U-hjälp kallas det och Utveckling.

På 50-talet kunde nordamerikanska bolag taga två dollar i vinst för varje investerad dollar i Latinamerika — på 80-talet är vinsten fyrdubblad. När svenska företag satsar i tredje världen gör de det med kapital som svenska medborgare arbetat ihop — men de investerar enligt u-lands-praxis, med

tariffer fastlagda av grupper som Bilderberg, med förbud mot fackföreningar och med köner som innebär hunger för arbetaren och hans familj.

Det är detta som kallas *gyynnsamt investeringsklimat* och som är Kissinger-rapportens kärna.

LATINAMERIKA är inte tättbefolkat, och mycket bördigt. Det skulle kunna föda en mångdubbel stor befolkning. Men varje år dör lika många latinamerikaner av svält som om tre Hiroshima-bomber fälldes över kontinenten — varje år.

Så går det krig till som förs med hungervapnet. Dess generaler håller rådslag därinne på Grand Hotel Saltsjöbaden.

Tennet är Bolivias nationalrikedom. USA är världens största konsument av tenn. Sardiner, exotiska frukter, kaffe och kakao — alla dessa läckerheter som gjorts till vardagsmat här i västerlandet — men vi betalar aldrig det verkliga priset — inte för innehållet — och allra minst för burken.

Det verkliga priset betalas av gruvarbetaren i Bolivia; han ränsas på tennet, han ränsas på sina lungor, han ränsas på all glädje. Hans familj dör därför att lönen inte räcker ens till föda åt honom själv. Att sätta en burk Coca-Cola till munnen i Saltsjöbaden är att släcka ett barns liv i Bolivia — så utnyttjas vår enkla törst av kapitalets tyranner som söker sig medbrotslingar till folkdöd.

● AVVISA KISSINGERRAPPORTEN
● USA UT UR CENTRALAMERIKA
OCH KARIBIEN
● USA HÖJER VÄRLDENS FRED

Christer Tempander

Västerlandets butiker dignar av stöldgods, där blotta förpackningen hänor den som framställt varan.

Våra dagstidningar innehåller snart bara reklam, allt hårdare kommandorop: köp om du vill räknas! Männekängerna ser på oss som förhållsledare med knappt dolda piskor; folkhemmets väggar är ockupationsmaktens anslagstavlor — via kläder och bilar, via under hållningsindustriens alster, tilltalar oss storfinansen som ett herrefolk, gradvis ska vi godkänna varje plåga som tillfogas tredje världens folk — tortyren som en sexuell variant, legal som underhållning här, legaliserar tortyren som rutin och verklighet i Chile, Guatemala, El Salvador.

Oh ni människoföraktare därinne — har ni då ingen kropp själva — har ni inga barnbarn?

Medan vår nationella kultur trängs undan av ockupationsmaktens sämsta produkter, skryter de som säljer ut oss ständigt om vår tryckfrihet, och omistligheten i vår nationella suveränitet... "Vi tar inte order från främmande makt! inte på något enda område...", heter det.

Men när SKF under USAs krig mot Vietnam fick bidra med kullager till USAs stridshelikoptrar och hangarfartyg — så kunde Sveriges regering inte hindra detta!, trots att vi har en lag som förbjuder export av strategiskt material till krigförande land.

NÄR USA däremot gör upp listor på varor som icke må exporteras till länder som USA åsatt beteckningen *the enemy* — då böjer sig Sverige — och ASEAs direktör hämtas till förhör i USA som en desertör från stridslinjen; och svenska pressen rullar sitt oberoende i stoftet: tänk om USA inte finner oss *pålitliga*... tänk om dom tror att vi som nation inte vill delta i den fiendskap som

USA påbjudit... tänk om dom tror att vi är *neutralister*...

Svenska Dagbladet skrev i ett patetisk försök till självironi "hur underligt det än kan verka är lagar stiftade i USA giltiga för Sverige..."

Vad kunde en flykting från El Salvador tänka inför DN:s rubrik: "USAs man vann valet i El Salvador"? Han kanske bleknade av raseri. Men vad måste en svensk med rösträtt tänka? Är det bara i tredje världen som USA förväntas tillsätta och avsätta regeringar? Eller var DN:s rubrik en inbjudan, en vink om att USA gärna får tillsätta USAs man också som regeringschef i Stockholm?

Under Vietnam-kriget ropade vi "Krossa USA-imperialismen" och "Folket segrar i Vietnam" — vi anade inte att kriget med napalm kunde förloras utan att det rör det rika USA i ryggen. Det landet kan vägra betala krigsskadestånd, det landet kan införa handelsbojkott, det landet kan bryta varje "internationellt bindande avtal" — utan att hindras av FN eller någon anständighet. CIA kan installera radiosändare och locka vietnameser att fly i små båtar "vi ska rädda er! kom ni bara!" sen låter CIA dem drunkna till havs medan de kablar ut nyheten över världen *Vietnams regering dränker båtflyktingar! världen måste fördöma Vietnam...*

USA sätter in allt det förtal som endast denna makt är i stånd till — emot det land som Pentagon bombade i tio år — sju miljoner människor dödades på order av män som Nixon och Kissinger — och idag skriver ledande svensk press *Nixon är åter rumsren* och *Kissinger charmar åter världen*.

Vilken skam!

Kamrater,

VI HALLER INTE fenoxisyror över något land i tredje världen — utom Stora Kopparberg över Nova Scotia — men vi deltar i utsvältningskriget genom att tillåta svenska företag gå upp i denna transnationella stöldliga med kapital som svenska arbetare svettats ihop.

Och precis som de aningslösa Vietnam-veteranerna upptäcker vi hur de som värvat oss i kriget mot jordens fattiga — i förbifarten förgiftar också oss.

Oljebolagen och bilindustrin som river upp våra järnvägar med en landsvägstrafik bekostad av tredje världen — och så dör våra skogar av bensinångorna — så fylls våra sjukhus av trafikskadade som liknar krigsoffer.

Om vi inte hör svältkrigets offer ännu — från andra sidan om ekvatorn så borde vi, vi fatta vad naturen här säger — den talar om *stöld till döds*, stöld från tredje världens folk.

Kamrater,

VI ÄR ingen stor skara här idag och vi kan ana hur de rika därinne snobbar med oss: så dom skäller därutån för grunden era små demonstrationer... det är ju för deras rätt att ta munnen full som vi träffas här... så otacksamma dom är...

Men i Chile slås demonstrationer ned på gatan, i Guatemala har hundratusen misshandlats till döds de senaste åren — i Sydafrikas fängelser svettas murarna blod.

Kamrater: vi kan inte säga något lättvindigt hoppfullt denna förnedringens dag, denna skammens dag när vår tids stora folkmördare håller krigsråd här.

Vi borde tjuta som de galna mödrarna i Argentina: Ve över Bilderberggruppen! Ve över mördaren Kissinger! Ve över denna ockupationsmakt i hjärtat av vårt vackra land!

Sara Lidman

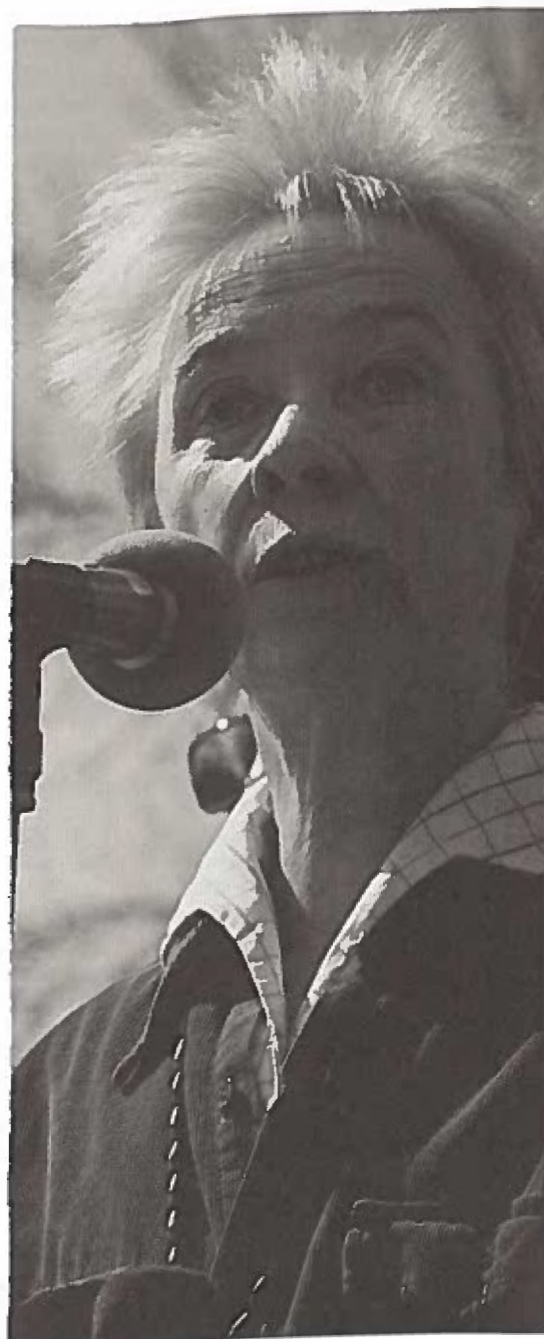

Foto: Héctor Estay.

Chile, Gruvlag för spekulanter:

UTFÖRSÄLJNING!

En ny gruvlag, nr 18.097, har utarbetats i hemlighet bakom chilensarnas rygg. Hemlighetsmakeriet har gått så långt att lagen inte ens är känd i sin helhet. Lagen antogs av regeringen redan i december '81, men tillämpningen uppskjöts tills i december '83 för att inkluderas i en ny gruvlagstiftning.

Filosofin bakom den nya lagen och militärdiktaturens nya kopparpolitik har av huvudpersonerna bakom lagen, tre före detta gruvministrar formulerats på följande sätt: "Den vetenskapliga och tekniska utvecklingen har pressat tillbaka kopparen till en plats bland urmodiga metaller. Inom en inte alltför avlägsen framtid kommer den att ha förlorat allt värde. Inför dessa framtidsutsikter ligger det i Chiles intresse att utvinna och exportera så mycket koppar som möjligt, på så kort tid som möjligt, och använda denna tillgång för utveckling av samhället så snabbt som möjligt. Eftersom landet saknar egna finansiella resurser måste vi locka hit utländska investerare genom att bevilja dem alla de rättigheter och garantier de begär."

Ensam i världen

I kraft av den nya gruvlagen kan man nu dela ut koncessioner (dvs rättighet att förfoga över en fyndighet) med enastående garantier och privilegier för koncessionsinnehavaren, utan motsvarighet i någon annan lagstiftning i världen. De stora statliga gruvorna kan säljas.

Koncessionerna är obegränsade i tiden, oåterkalleliga, oföränderliga, och de står utanför all statlig kontroll både vad gäller att lämna ekonomisk redovisning och underordna sig regeringens ålägganden. Vid en eventuell framtida expropriering (dvs förstatligande) har koncessionsinnehavaren rätt att kräva ersättning i förskott för hela fyndigheten till marknadsvärdet, dvs det den beräknas ha om den exploateras fullt ut.

1971 nationaliserades den chilenska kopparen, efter enhälligt beslut i kongressen till de amerikanska gruvföretagens, Kennekott och Anaconda, stora förtrytelse. Detta var alltså under den folkvalde socialisten Salvador Allendes regering. 1983, under diktatorn generalen Pinochet, stiftar militärjuntan en lag som möjliggör en snabb återlätning av Chiles kopparreserv.

Spekulationsobjekt

Det företag som får en koncession kan göra vad det vill med fyndigheten, när som helst, hur som helst och med vilken kompanjon som helst. Man kan bryta malmen eller låta bli och istället använda koncessionen för spekulation. Företaget kan sälja koncessionen, hyra ut den, inteckna den, överlåta den. Allt efter eget behag, utan minsta inblandning från den statliga kopparmyndigheten CODELCO, och utan att behöva ta hänsyn till Chiles allmänna intressen, sedan regeringen fränthänt sig alla möjligheter att begränsa handlingsfrihet och förfoganderätt över koncessionerna.

Inte ens i Afrika

Denna nya lag gynnar utländska företag på ett sätt som inte förekommer ens i de allra fattigaste länderna i Afrika!

Den motivering regeringen ger för sin "nya politik för privatisering av kopparen" grundar sig främst på argumentet att kopparen, "på grund av den tekniska och vetenskapliga utvecklingen, snart kommer att ha förlorat sin ställning på världsmarknaden på grund av radikalt minskad efterfrågan. Därför gäller det att så

snabbt som möjligt utnyttja den chilenska kopparreserven innan den blir helt värdelös".

Detta antagande tillsammans med en illusion att det går att göra investeringar på tusentals miljoner dollar på kort sikt samt en oförklarbar brist på insikt och information har drivit fram denna nya kopparpolitik. "En självmordspolitik som säljer ut Chiles självständighet och framtida möjlighet att utvecklas", för att citera kritikern Radomiro Tomic.

Kopparen ett instrument

"Beträffande kopparen förhåller det sig så att det finns en känd reserv i världen på 470 miljoner ton. Man beräknar att denna reserv inte räcker ens för de närmaste 25 åren. Det är alltså för att avhjälpa bristen på koppar som forskningen försöker finna ersättningsprodukter.

Inga studier eller forskningsrapporter stöder tesen att kopparen skulle komma att förlora i betydelse därför att mänskligheten inte längre behöver denna metall.

På ett häpnadsväckande sätt upprepas nu samma

mönster som när vi förlorade Patagonien, därför att den dåvarande regeringen ansåg att Patagonien var helt värdelöst. Nu står vi inför risken att förlora kopparen med samma argumentation. Kopparen är ett förträffligt instrument för att göra Chile till en modern nation", säger Tomic.

"Det är möjligt att vi inom några månader får se mängder av koncessioner, gratis beviljade i kraft av den nya gruvlagen. Och att man därmed avnationaliserar delar av den största och bästa kopparreserven i världen, Chiles."

Bred opposition

Antagandet av lagen utlöste en bred oppositionsrörelse i hela landet till försvar för kopparen. I dess nationella kommission ingår personer från alla politiska och ideologiska riktningar. Även exgeneraler deltar. Ledare är kristdemokraternas siste presidentkandidat, Radomiro Tomic.

Protestmöten fyller Teatro Caupolicán i Santiago. Oppositionens massmedia informerar om de konsekvenser för nationen som denna utförsäljning får. Kommissionen har inbjudit regeringen att dra sig ur affären. Diktatorn nekar dock böja sig.

Enorma kostnader

Lagen strider till och med mot diktaturens egen konstitution från 1980. En lag som tillkommit under dessa förhållanden kan varken vara etiskt eller juridiskt bindande för chilenska nationen. Säkert är att den dag man i Chile åter kan uttala sig öppet och demokratiskt, så kommer det beslut som enhälligt togs av kongressen i juni 1971 att bekräftas; nämligen att kopparen förstatligas. Detta var ju en av de viktigaste reformerna under Folkfrontsregeringens tid. Men en åternationalisering av gruvorna kanske nu bara kan ske till en enorm politisk och social kostnad för landet.

EDISON HENRIQUEZ

Övers Sigyn Ohlsson